

GÖTEBORGS UNIVERSITET

“We co-operate to build a partnership”

Om samverkan mellan förskollärare och föräldrar i Australien och i Sverige

Jennie Ström, Anna Tholinsson, Lisa Åsedal

Examensarbete LAU370

Handledare: Elisabeth Hesslefors

Examinator: Biörn Hasselgren

Rapportnummer: HT09-2611-032

Abstract

Examensarbete inom lärarutbildningen

Titel:	We co-operate to build a partnership. En jämförande uppsats om samverkan mellan förskollärare och föräldrar i Australien och i Sverige
Författare:	Jennie Ström, Anna Tholinsson, Lisa Åsedal
Termin och år:	Höstterminen 2009
Kursansvarig institution:	Sociologiska institutionen
Handledare:	Elisabeth Hesslefors
Examinator:	Biörn Hasselgren
Rapportnummer:	HT09-2611-032
Nyckelord:	Samverkan, föräldrar, förskola, Australien, Sverige

Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka hur australiensiska förskollärare arbetar i förskolan med att samverka med barns föräldrar. Det är även att få en djupare förståelse för likheter och skillnader mellan deras syn på samverkan och den syn som råder i Sverige.

Huvudfrågor

- Hur samverkar förskollärare med föräldrar i australiensiska förskolor? Vilka skillnader/likheter kan vi finna i jämförelse med synen på samverkan i Sverige?
- Vilken syn har australiensiska förskollärare på samverkan? Vilka skillnader/likheter kan vi finna i jämförelse med synen på samverkan i Sverige?
- Vad kan påverka samverkan mellan föräldrar och förskollärare i australiensiska förskolor?

Metod och material

Det empiriska materialet är insamlat genom observationer och intervjuer med sex förskollärare som är verksamma inom förskolan i Australien. Dessa har sedan bearbetats och analyserats med stöd av den litteratur som legat till grund för denna uppsats.

Resultat

Vi har genom våra intervjuer och observationer funnit att informanternas upplevelser varierat gällande samverkan. Enligt informanterna anser de att samverkan med föräldrar är viktigt men att de upplever att det kan finnas orsaker som påverkar samarbetet negativt, exempelvis tidsbrist och kulturella skillnader. Något genomgående som vi upplever är att förskollärarna i Australien får, för föräldrarna, en expertroll i verksamheten. Det är de som är den kunnige om barnet. Vi har därmed funnit att det finns skillnader och likheter mellan på den australiensiska och den svenska förskoleverksamheten när det gäller samverkan.

Betydelse för läraryrket

Både den australiensiska och svenska läroplanen beskriver att samverkan skall ske, mellan hem och förskola, och att dessa komponenter skall skapa en helhetsbild och bidra till positiva utvecklingsmöjligheter för barnet. Studien är betydelsefull för oss som blivande lärare, att försöka förstå varandras olika perspektiv, på grund av att vi har olika förståelse och upplevelser om vår egen miljö.

1.0 Inledning	5
1.1 Syfte	6
1.2 Frågeställningar	6
1.3 Begreppsförklaring	6
2.0 Teoretisk anknytning	8
2.1 Sociokulturell teori	8
2.2 Utvecklingsekologiska teorin	9
2.3 Variationsteorin	10
2.4 Sammanfattning av teoretisk anknytning	11
3.0 Tidigare forskning	12
3.1 Svensk syn på samverkan mellan förskolan och hem	12
3.2 Den svenska förskolans utveckling	13
3.3 Sätt att ta kontakt och att samverka i svensk förskola	13
3.4 Dokumentation för samverkan	15
3.5 Faktorer som kan påverka samverkan	15
4.0 Policydokument	17
4.1 Svenska policydokument	17
4.2 Förskoleverksamhet i Australien	18
4.3 The Early Years Framework, läroplan för förskolan, Australien	19
5.0 Sammanfattning tidigare forskning och policydokument	20
6.0 Metod	22
6.1 Metod och material	22
6.2 Intervju och observation	22
6.3 Urval	23
6.4 Tillvägagångssätt	24
6.5 Analysmetod	24
6.6 Etik	25
7.0 Metoddiskussion	25
7.1 Reliabilitet och validitet	25
7.2 Eventuell påverkan på studien	26
7.3 Generaliserbarhet	27
8.0 Resultatredovisning	28
8.1 Hur samverkar förskollärare med föräldrar i Australiensiska förskolor	28
8.1.1 Föräldrarnas medverkan i förskolan	28
8.1.2 Dokumentation för att skapa förståelse för förskolan och för att hjälpa föräldrar	29
8.1.3 Samtala med föräldrar	30
8.1.4 Samverkan för att lära känna varandra och skapa ett socialt nätverk	31
8.2 Vilken syn har australiensiska förskollärare på samverkan	31
8.2.1 Föräldrasamverkan	31

8.2.2	Kommunikation mellan barnets hem och förskolan	32
8.2.3	Förskollärare som expert	33
8.2.4	Barnen och föräldrarna som förskolans klienter	34
8.3	Vad kan påverka samverkan mellan föräldrar och förskollärare i australiensiska förskolor	34
8.3.1	Kulturella och sociala motsättningar	34
8.3.2	Brist på tid	35
8.3.3	Olika visioner och förväntningar	36
8.3.4	Båda föräldrarna är lika viktiga	37
9.0	Analys och diskussion	38
9.1	Hur samverkar förskollärare med föräldrar i australiensiska förskolor? Vilka skillnader/likheter kan vi finna i jämförelse med synen på samverkan i Sverige?	38
9.1.1	Föräldrarnas medverkan i förskolan	38
9.1.2	Samtala med föräldrar	38
9.1.3	Dokumentation för att skapa förståelse för förskolan och för att hjälpa föräldrar	38
9.1.4	Samverkan för att lära känna varandra och skapa ett socialt nätverk	39
9.2	Vilken syn har australiensiska förskollärare på samverkan? Vilka skillnader/likheter kan vi finna i jämförelse med synen på samverkan i Sverige?	40
9.2.1	Föräldramedverkan	40
9.2.2	Kommunikation mellan barnets hem och förskolan	40
9.2.3	Förskolläraren som expert	42
9.2.4	Barnen och föräldrarna är förskolans klienter	43
9.3	Vad kan påverka samverkan mellan föräldrar och förskollärare i australiensiska förskolor?	43
9.3.1	Kulturella och sociala motsättningar	43
9.3.2	Brist på tid	44
9.3.3	Olika visioner och förväntningar	45
9.3.4	Båda föräldrarna är viktiga	46
10.0	Slutsatser	47
10.1	Uppsatsens vikt för läraryrket	48
10.2	Fortsatt forskning	48
	Referenslista	50

Bilaga I

Bilaga II

Bilaga III

1.0 Inledning

Vi befinner oss nu i slutskedet av vår lärarutbildning och alla tre ser mycket fram emot att komma ut i arbetslivet med den nyförvärvade kunskap och erfarenhet vi fått med oss under våra år som studenter. Samtliga författare har läst inriktningen ”skapande verksamhet för tidigare åldrar” samt specialiseringarna ”specialpedagogik i förskola, skola och samhälle” och ”hinder för lärande och pedagogiska konsekvenser”. Den största delen av vår verksamhetsförlagda utbildning har genomförts i förskoleverksamhet och i enstaka fall i de tidigare skolåren. Det är också i de yngre åldrarna som vi har tänkt oss arbeta efter avslutade studier.

Valet att studera och fördjupa oss i samverkan mellan förskola och hem grundar sig i att vi upplevt, inom svensk förskoleverksamhet, att samverkan och samarbete med vårdnadshavare anses vara mycket viktigt för barns tillvaro i förskolan och för deras individuella utveckling. Förskolan menas vara ett komplement till hemmet, där förskolan utmanar och stöttar barnet under de timmar det befinner sig i den verksamheten. Det är även betydelsefullt att hemmet får kunskap om barnets tid på förskolan och eventuella viktiga upplevelser och händelser som skett där. På grund av detta krävs en god relation, där föräldrar och personal på förskolan båda bidrar med den kunskap och information om barnet och dess tillvaro de tillhandahåller. Ett av läraryrkets främsta uppdrag är att samverka mellan hem och förskola och ämnet samverkan intresserar oss då detta är något vi dagligen kommer att möta i den verksamhet där vi själva kommer att arbeta. Vi anser att denna studie är viktig att genomföra för att vi i vår kommande roll som pedagoger skall ha en insikt i hur samverkan med föräldrar kan ske, inte bara efter svensk förskoleverksamhet som mall, utan även kunna lära av idéer från andra delar av världen. Vi ser vikten av att som student ges möjlighet att under utbildningstiden erhålla internationella perspektiv, kontakter och vidgade vyer. Det känns viktigt att våga granska och ställa sig frågande till de förhållningssätt vi har förtrogenhet till och fundera över vad vi som studenter kan dra lärdom av genom att studera ett annat lands didaktiska och pedagogiska förhållningssätt.

Under vår studietid har vi intresserat oss för andra länders tanke sätt kring förskoleverksamhet och vi blev varse om att Australien är ett land som precis håller på att genomgå ett paradigmskifte i och med att förskolan börjar få högre status. I juli 2009, utkom deras första gemensamma läroplan för förskolan, vilken gäller alla stater i landet. Genom vetskapen om detta tog vi kontakt med en förskollärare som agerat som en mellanhand för oss både innan och under vår vistelse.

Den australiensiska regeringen har nyligen valt att genomföra en stor satsning på förskoleverksamheten i landet, vilket skall innebära att alla barn i Australien får en kvalitetssäkrad förskoleverksamhet minst året innan de börjar skolan. Deras läroplan, The Early Years Framework, är framtagen så att den skall användas av förskollärare i samverkan med barnets familjer, de komponenter som är de bidragande influenserna i barnets utveckling (Australian Government Department of Education 2009:5). I The Early Years Framework står det att förskolan skall främja och vara bidragande till att skapa en atmosfär som gynnar alla barn, föräldrar och pedagoger. Där beskrivs även vikten av att de båda parterna skall bygga ett nära samarbete och att de tillsammans skall samtala och skapa ett intresse kring barnet. Läroplanen belyser vikten av en ömsesidig respekt för att skapa en god lärandemiljö. Något som poängteras är också betydelsen av kommunikation där förskollärare och föräldrar skall försöka förstå varandras intentioner kring det enskilda barnet. (Australian Government Department of Education 2009:11–12). I den svenska läroplanen för förskolan (Utbildningsdepartementet 2006:11–12) står det att föräldrarna skall ha möjlighet att vara med och påverka förskolan och den verksamhet deras barn medverkar i. Föräldrarna skall även kunna vara med och diskutera de nationella målen. Enligt styrdokumentet ligger det i vårt läraruppdrag att skapa en god och välfungerande samverkan mellan hem och skola.

”Alla som arbetar inom förskolan skall visa respekt för föräldrarna och känna ansvar för att det utvecklas en tillitsfull relation mellan förskolans personal och barnens familjer”
(Utbildningsdepartementet, 2006:12)

Visionen med vår studie var att erfara hur förskollärare i Australien arbetar med begreppet samverkan förskollärare och föräldrar emellan och även bevittna under vilka former de möts samt hur förskollärares arbete och kommunikation upplevs av dem själva. De erfarenheter vi fått med oss under vår tid i Australien och de upplevelser, idéer och intryck vi förvärvat hoppas vi kunna implementera i vårt kommande arbete som pedagoger.

1.1 Syfte

Syftet med denna uppsats är att se på vilket sätt samverkan mellan hem och förskola sker i australiensiska förskolor och vilken syn de förskollärare, som arbetar där, har på samverkan mellan dem och föräldrar. Syftet är även att uppmärksamma och diskutera de eventuella likheter och skillnader som kan finnas mellan synen på samverkan i Sverige och i Australien. Undersökningen ämnar också ge en fördjupad kunskap kring vilka faktorer som kan påverka den samverkan som sker i australiensiska förskolor.

1.2 Frågeställningar

- Hur samverkar förskollärare med föräldrar i australiensiska förskolor? Vilka skillnader/likheter kan vi finna i jämförelse med synen på samverkan i Sverige?
- Vilken syn har australiensiska förskollärare på samverkan? Vilka skillnader/likheter kan vi finna i jämförelse med synen på samverkan i Sverige?
- Vad kan påverka samverkan mellan föräldrar och förskollärare i australiensiska förskolor?

1.3 Begreppsförklaring

Förskollärare: En person med förskollärarytbildning som har daglig kontakt med barnen på förskolan. Ett vanligt begrepp är pedagog men när vi i vår studie refererar till pedagoger har vi i stället valt att benämna dem med förskollärare. Detta för att det mest vanliga begreppet i Australien är preschool teacher.

Förälder: Ett barns rättsliga vårdnadshavare är inte alltid dess biologiska föräldrar men vi kommer att använda oss av ordet förälder som är ett biologiskt betingat begrepp framför ordet vårdnadshavare. Vi är väl medvetna om att barn har olika hemförhållande där vårdnadshavare inte står i symbios med vem som är barnets förälder. Vi har dock valt att använda oss av förälder/föräldrar då det är det begrepp som nyttjats mest i den litteratur som använts i studien.

Samverkan: I vår uppsats har vi valt att använda oss av ordet samverkan men vi tillämnar även begreppet samarbete, då vi anser att dessa ord i vissa fall är varandras synonymer. I läroplanen för förskolan (2006) används ordet samarbete. Vi har dock valt att använda oss av samverkan som ett begrepp för all sorts kontakt mellan hem och förskola (Utbildningsdepartementet 2006:11). Samverkan står för att ha en jämbördig relation med ett gemensamt syfte och mål, där samverkan bygger på en ömsesidig relation.

Kommunikation: Människan har under lång tid haft en förmåga att kommunicera med varandra på olika sätt. När vi använder ordet kommunikation refererar vi, i denna studie, till den verbala kommunikationen, men kommunikation kan även ske icke verbal, såsom genom kroppsspråk.

Samtal används för att dela erfarenheter och ett sätt att föra fram resonemang (Dysthe 2003:219).

Förskola: Australien har olika verksamheter för barn innan de börjar skolan, long day care, Kindergartens och preschools. Största skillnaden mellan dem är att barnen är där olika lång tid per dag och olika många dagar per vecka. Vi har valt att använda begreppet förskola/förskolor när vi pratar om någon av de ovanstående verksamheterna, då alla ligger under läroplanen för förskolan och främjar till att stötta barnen inför skolstarten.

2.0 Teoretisk anknytning

De teorier som studien bygger på är sociokulturell teori, utvecklingsekologisk teori samt variationsteorin. Variationsteorin och sociokulturell teori har vi sedan tidigare kommit i kontakt med under vår tid som studenter vid Göteborgs Universitet.

Den utvecklingsekologiska teorin har valts ut då den diskuterar barns utveckling i förhållande till vilka miljöer som finns runt barnet och hur de samspelar. Där förklaras att ett barns olika verkligheter, exempelvis hemmet och förskolan, inte kan ses som enskilda enheter utan endast delar tagna ur en helhet. Barnet påverkas av hur väl dessa delar samverkar och liknar varandra, vilket talar mycket för att samverkan och förståelse mellan exempelvis hem och förskola är viktigt för individen.

Sociokulturell teori, som bland annat Olga Dysthe och Roger Säljö är stora namn inom, behandlar lärande som en produkt av den miljö en individ befinner sig i och det samspel som sker mellan individen och dess medmänniskor. Genom samspel kan man utnyttja andras kunskaper och använda dem som egna. Lärande är enligt sociokulturell teori situerat, man lär utifrån den miljö, de värderingar och de möjligheter som finns i närmiljön. Barnet lär och socialiseras in i en specifik värld utifrån de kontakter det har med andra människor.

Variationsteorin fokuserar på att människor upplever sin värld på olika sätt. Då man uppmärksammar dessa olika sätt att förstå omvärlden och problem i den, kan man lära av variationen. För att en lärare skall kunna förstå ett barns upplevelse behöver dock läraren förstå barnets tankegång, vilket underlättas av att läraren känner barnet och dess förståelse av världen. Genom att fokusera på olika sätt att tänka och uppleva kan man även uppmärksamma det egna sättet att förstå.

2.1 Sociokulturell teori

Den sociokulturella teorin behandlar lärande ur en samspelande och deltagande karaktär. Kommunikation och samtalande är enligt sociokulturellt perspektiv grunden för allt lärande och tänkande. Genom att kommunicera delar vi med oss av de erfarenheter vi har, vi ger och tar av varandras upplevelser av världen (Dysthe 2003:30, 47). Det vi lär oss genom att kommunicera är därför inte begränsat och endast kopplat till de erfarenheter och upptäckter vi gör för oss själva, utan även till andras lärdom om världen (Säljö 2000:36).

”Människor föds in och utvecklas inom ramen för samspel med andra människor. Alltifrån begynnelsen gör vi våra erfarenheter tillsammans med andra. Dessa medaktörer hjälper oss – oftast helt oavsiktligt – att förstå hur världen fungerar och skall förstås” (Säljö 2000:66)

Genom att barnet lyssnar in vad dess medmänniskor anser är viktigt i kommunikationen, inser barnet själv vari det skall lägga sitt fokus och skapar sig en förståelse för vad det skall koncentrera sig på i olika situationer (Säljö 2000:37). Intresset att lära är även hårt sammanbundet med barnets upplevelse om vad som är meningsfullt att lära. Barnets idéer om huruvida kunskap och lärande är av vikt, ses därför ur ett sociokulturellt perspektiv, som en tydlig tendens av de uppfattningar som finns kring barnet i exempelvis skolmiljö och hemmiljö (Dysthe 2003:38).

Genom samspel med medmänniskor skapar vi en process där de gemensamma kunskaperna och upplevelserna blir en gemensam kännedom. Utifrån språket formulerar vi egna tankar, i det egna sinnet, men även en möjlighet att förklara och berätta om dessa tankar för andra (Dysthe 2003:47). De kunskaper som därför inte förut varit de egna, kan lånas och inhämtas från en annan individ och

användas såsom egna (Säljö 2000:34).

Lärande och utveckling är, enligt sociokulturell teori, situerat och därför beroende av den sociala kontext individen befinner sig i. De mönster för samspel, de kulturella skillnader och de värderingar och föreställningar som råder kring individen påverkar vad individen får ta del av och uppleva. Detta gör att lärande, samt fokus i lärandet, skiljer sig åt beroende på livsmiljöer och barnets utveckling är således en socialisation in i en specifik värld (Säljö 2000:68, 105).

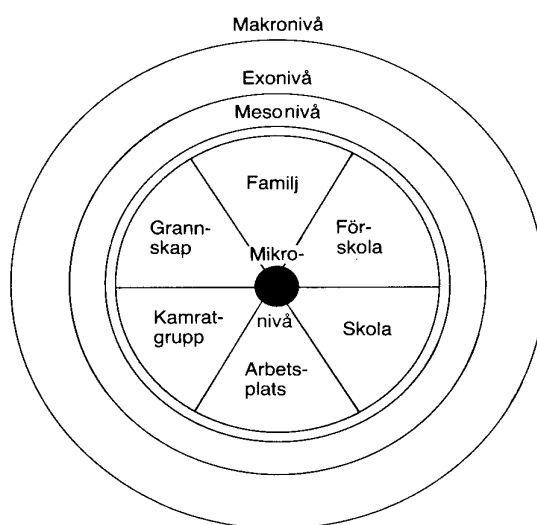
Socialisation sker på två nivåer, primär och sekundär. Den primära socialisationen sker i en liten, nära grupp av människor kring barnet. Dessa människor står barnet nära känslomässigt och känner barnet väl. De kunskaper barnet får med sig i den primära socialisationen är modersmål, beteenden och värderingar. Denna lilla grupp av individer, i nära förhållande till barnet, kan hjälpa barnet utvecklas genom att återkoppla till tidigare händelser, på grund av sin nära relation, och på så sätt påminna barnet om dess egna upplevelser. Barnet får då en tydlig och klar instruktion om vilka perspektiv det borde inta (Säljö 2000:40).

Den sekundära socialisationen sker i skolmiljö och andra miljöer där barnet befinner sig bortom de känslomässiga band som familjen utgör. Lärande sker då på andra sätt, när barnet inte innehar samma band till människorna i närheten och därför kan ställa sig mer frågande till de idéer och perspektiv de uppvisar. Inte heller finns samma goda kännedom om barnet i sig och återkoppling blir därför inte möjlig i samma grad (Säljö 2000:40–41).

2.2 Utvecklingsekologisk teori

Urie Bronfenbrenner, utvecklingspsykolog, är en av de främsta förespråkarna för det utvecklingsekologiska synsättet, där den miljö en individ har kring sig sätts i fokus för dess utveckling (Andersson 1986:8).

En individs utveckling påverkas av den miljö, i vilken individen befinner sig. Förhållanden inom denna miljö, både i den direkta närmiljön och i samhället, ger konsekvenser för individen och dess privata sfär (Andersson 1986:7). Den miljö som påverkar ett barn, består inte endast av de närmaste relationerna såsom med familjemedlemmar, utan även av de band som barnet har till samhället genom olika konstellationer av möten med människor och omgivningar. I utvecklingsekologi används fyra termer för de olika nivåer, i vilka ett barn/en individ befinner sig (Andersson 1986:20).

Figur över Bronfenbrenners modell av den ekologiska strukturen, tolkad av Bengt-Erik Andersson. (Andersson 1986:21)

1. Mikronivå

I mikronivån befinner sig barnet i den absoluta närmiljön. En sådan närmiljö består exempelvis av föräldrar och syskon. Inom denna närmiljö utvecklas olika relationer kring och med barnet, vilka växer till ett system som innesluter alla och allt som medverkar i närmiljön. Ett sådant system kallas mikrosystem och under tiden barnet växer bildas fler och fler mikrosystem, i vilka barnet ingår samtidigt. Förskola, skola och kamratgrupp är några av de mikrosystem som uppkommer (Andersson 1986:20).

2. Mesonivå

De olika mikrosystem som uppkommer står i relation till varandra och barnets utveckling är beroende av dem alla. Barnet rör sig mellan de olika systemen och exempelvis påverkas skolsituationen av situationen i hemmet. Dessa relationer, mellan de olika mikrosystemen, ligger på mesonivån och bildar mesosystem (Andersson 1986:20–21).

3. Exonivå

Längre bort från barnets direkta närmiljöer påverkar även de förhållanden, i vilka barnets familj lever. Föräldrarnas arbete och de tjänster och villkor som erbjuds av den kommun eller det län familjen bor i, bildar exosystem, som berör barnets levnadsförhållanden (Andersson 1986:21).

4. Makronivå

Övergripande värderingar och förhållanden, såsom ekonomiska, historiska och politiska, som påverkar hela det samhälle där barnet lever ligger på den översta nivån, makronivån. Denna nivå behandlar de skillnader som uppkommer mellan olika kulturer (Andersson 1986:21).

Genom att barnet förändrar sitt sätt att förstå och uppfatta världen kring sig, utifrån de miljöförhållanden det befinner sig i, utvecklas barnet. Vid späda ålder är barnet endast medvetet om det som händer i direkt förhållande till barnet självt. Först senare uppfattar barnet även andra personer och föremål i närmiljön, trots att det inte själv deltar i den aktivitet som pågår (Andersson 1986:22). Detta innebär att barnet till en början endast är medveten om ett mikrosystem åt gången, där det själv befinner sig, men med tiden sedan börjar få en uppfattning om de olika mikrosystemen och får en förståelse för förhållanden i form av mesosystem (Andersson 1986:22–23). Relationerna mellan mikrosystemen, i form av mesosystem, utgör barnets verklighet. Det går inte att skilja ut och isolera de olika närmiljöerna ett och ett, eftersom de för barnet utgör en enda helhet. Det som händer på förskolan, och som påverkar barnet, följer med barnet hem och påverkar även där samt motsatt förhållande (Andersson 1986:26).

Barn skapar sig olika roller för beteende och uppförande, i de olika mikrosystemen. De lär sig även vilka värderingar, normer och krav som förväntas efterföljas beroende på inom vilket system de för tillfället vistas. Om dessa värderingar skiljer sig mycket åt, mellan exempelvis förskola och hemmiljö, finns dock risken att dessa mikrosystem, istället för att stödja och underlätta för varandra, försvårar ett barns socialisationsprocess. Har de liknande uppfattningar och kultur kan de istället förstärka effekten hos barnet (Andersson 1986:120).

2.3 Variationsteorin

Utifrån ett variationsteoretiskt synsätt hanterar människor världen genom olika metoder, utifrån ett antal olika sätt att förstå och förhålla sig till de upplevelser man får. De problem som uppstår, löser människor därför på olika sätt. För att förstå hur en person hanterar ett visst problem måste man förstå hur denna person upplever problemet (Marton, Booth 2000:146).

I en lärandemiljö, så som skola eller förskola, skulle en lärare således behöva vara medveten om att

det i barngruppen finns en stor variation i tankesätt kring ett specifikt ämne och att barnen erfar/upplever problematik på olika sätt. Genom att skaffa sig denna kunskap kan en kontakt uppstå mellan lärare och barn som stimulerar till insikt om de egna och andras upplevelsevärldar. För att kunna förstå hur ett speciellt barn upplever ett ting, en problematik eller en händelse måste läraren inta barnets perspektiv och fokusera sitt eget intresse på barnets upplevelse (Marton, Booth 2000: 224, 229).

2.4 Sammanfattning av teoretisk anknytning

Genom att samtala med varandra kan förskola och föräldrar få en djupare förståelse och insikt kring barnet. Vi får våra erfarenheter tillsammans med andra och genom detta lär vi oss förstå världen (Säljö 2000:66). Då förskola och föräldrar samtalar om ett barn kan båda således få en djupare förståelse för barnets hela dag, de kan bilda sig en bredare bild av barnet och dess upplevelser. Genom att dela upplevelser och erfarenheter kan både föräldrar och förskola utnyttja varandras kunskaper.

Barn får sina värderingar och förstår världen utifrån de människor som finns omkring dem. Intresset för att lära byggs upp genom vad barnet får veta är värdefullt att lära (Säljö 2000:37). Till följd av samarbete med föräldrar kan då förskolan lära av vilken miljö barnet kommer ifrån, och även påvisa vilken miljö, vilka krav och vilka möjligheter som finns i förskolan.

Förskolan och hemmet har olika roller i barnets liv. I hemmet finns det personer som barnet har mycket nära kontakter med, medan barnets kontakt med vuxna på förskolan inte är lika tät, där finns inte heller ett lika känslomässigt band mellan barn och vuxna. Barns inläring sker därför på olika sätt. I förskolan finns inte samma kännedom om barnet som det gör inom familjen, och återkoppling till barns tidigare erfarenheter kan därför inte ske lika lätt (Säljö 2000:40–41). Genom kontakt föräldrar och förskola emellan kan dock förskollärare få veta mer om barnet och dess upplevelser.

Enligt utvecklingsekologin befinner sig barn under sin uppväxt i olika system. Förskolan är ett system, hemmet ett annat. Dessa olika system står i kontakt med varandra och man kan inte skilja ut dem som enskilda delar ur ett barns liv. Relationerna mellan systemen är det liv barnet lever och den verklighet det finns i, det som händer på ena stället följer barnet i sinne, tanke och handling till nästa (Andersson 1986:20–23). Genom att samverka över gränserna på dessa system kan man binda ihop barnets verklighet till att bli en mer tydlig och förståelig värld.

Enligt variationsteorin behöver en lärare vara medveten om barnets upplevelsevärld, för att kunna nyttja detta i barnets utveckling och lärande (Marton, Booth 2000:224, 229). För att förstå hur en individ upplever något måste läraren inta den lärandes perspektiv och intressera sig för dennes förståelse och upplevelse (Marton, Booth 2000:229). Det är viktigt att en lärare således intresserar sig för barnet, dess verklighet och upplevelser för att förstå hur barnet tänker. Ett barns verklighet består inte bara av det som sker i förskola eller skola, utan också av det som händer i hemmet. Det är även av vikt att läraren lägger fokus på att förstå en förälders upplevelse av olika händelser. Tankesätten kring en händelse eller ett problem kan vara olika och genom att försöka hjälpa varandra att förstå en upplevelse eller en tanke, kan varje individ få tillgång till fler sätt att tänka och nya sätt att lösa svårigheter på. Genom att fokusera intresset på föräldrarnas synsätt och försöka förstå detta, kan läraren även få en större möjlighet att få upp ögonen för den egna upplevelsevärlden.

3.0 Tidigare forskning

För att genomföra vår undersökning sökte vi litteratur, artiklar och avhandlingar som kunde upplysa och stödja oss inom det valda ämnet. Några av böckerna vi använt oss av har vi läst tidigare under vår utbildning inom lärarprogrammet, annan litteratur har vi funnit på bibliotek och sökningar via Internet. Vi har även fått litteraturtips från vår handledare, som vi haft kontinuerlig kontakt med.

Vid sökning på bibliotek och Internet har vissa nyckelord/ämnesord använts såsom förskola, hem, samverkan och föräldrar samt engelska begrepp. Resultaten av dessa sökningar gav oss ett flertal böcker, artiklar och avhandlingar som vi läst igenom för att finna sådant med relevans för oss och sälla bort sådant som inte var användbart. Vi har varit källkritiska till de böcker vi valt att använda. För att kunna bedöma sanningshalten och trovärdigheten i det författarna skrivit i böckerna har vi tagit reda på vilka författarna är och hur de gjort sina studier (Esaiasson m.fl. 20007:313). När vi läst en bok där de refererar till en annan författare och bok har vi använt den istället, eftersom primärkällor är mer trovärdig än sekundärkällor. Sekundärkällor kan tolkat primärkällan fel eller tagit bort något viktigt ur sammanhanget, samt lagt till något (Esaiasson m.fl. 2007:319).

3.1 Svensk syn på samverkan mellan förskola och hem

Vi kommer i detta kapitel beskriva den svenska synen på samverkan mellan förskola och hem. Detta försöker vi göra genom att jämföra och beskriva hur svensk förskola vuxit fram och viktiga argument för samverkan. Vi kommer även nämna svårigheter kring samverkan, ur ett svensk perspektiv, samt beskriva den förskoleverksamhet som finns i Australien.

Barn befinner sig dagligen i olika miljöer, såsom förskolan och hemmet, vilka är två olika delar av barnets liv som skall utgöra ett komplement till varandra. Förskolan skall fostra samt utforma en gruppsamhörighet för varje barn, medan hemmet förutom detta även står för att barnets privata känslvärld utvecklas (Lindelöf Kitching, Magnusson 1992:26). God kommunikation och dialog är mycket viktigt för samverkan inom förskolan. Det krävs ömsesidig respekt och hänsynstagande till föräldrarnas och förskolans olika roller, där båda parter uppgifter är ovärderliga när det gäller att bilda sig en uppfattning om det enskilda barnets livsvillkor och uppväxtförhållande (Fagerli m.fl. 2001:19). Samverkan med föräldrarna kan skapa en god förskoleverksamhet, där ett nära samarbete gör att både pedagogernas och föräldrarnas inflytande ökar (Wennerström 1999:47). Både föräldrar och pedagoger behöver delge varandra vilka förväntningar de har av barnets tid på förskolan. Genom att klargöra dessa kan de sedan tillsammans arbeta för, och uppkomma med, vilka mål och avsikter förskolan skall ha. De kan då bygga en ömsesidig relation för att verka för barnets bästa. Förskolläraren måste vara tydlig med vad som förmedlas till föräldern, i form av vilka värderingar som verksamheten bygger på, samtidigt som denne även skall kunna lyssna och ta hänsyn till vad den andra parten har att säga och ta till sig dennes åsikt. Det är en omfattande utmaning att kunna vara en ödmjuk pedagog men ändå samtidigt vara klar och tydlig i sitt yrkesutövande (Fagerli, m.fl.2001:19, 193).

”Ett väl utvecklat föräldrarsamarbete utifrån en ömsesidig respekt och hänsyn till föräldrarnas och förskolans olika roller är ovärderliga när det gäller att bilda sig en uppfattning om det enskilda barnets livsvillkor och uppväxtförhållande” (Socialstyrelsen 1990:4, 14)

Utgångspunkten för att ett samarbete skall fungera är att alla parter, föräldrar och pedagoger, är intresserade av ett gemensamt mål, således barnet väl och ve. Föräldrar utgör den grundpelare som behövs i samverkan. Det kan dock variera starkt, beroende på vilka förhållanden barnet har med sig hemifrån, om föräldrarna har en positiv inställning, intresse och medvetenhet till att upprätthålla en god kontakt med dem som står barnet nära på förskolan (Fagerli m.fl. 2001:191). Genom att mötas

på halva vägen kan båda få en förståelse för varandras verkligheter och gemensamt arbeta för att främja barnet på bästa sätt (Socialstyrelsen 1988:30).

När barnet börjar i förskolan har det utvecklat många av sina grundläggande personlighetsdrag och fått med sig bland annat normer, värderingar, attityder, vad som är rätt och fel, makt- och rollrelationer från hemmet och familjen. Familjens viktigaste uppgift är att genom samspel ge barnet de erfarenheter som gör att det klarar sig i samhället i vuxen ålder (Kärrby 1974:7). Som pedagog är det viktigt att få kunskap om barnets hemmiljö och de förhållanden som finns utanför förskolan som påverkar barnet, för att kunna anpassa den pedagogiska verksamheten utifrån det specifika barnets behov (Socialstyrelsen 1988:60). Barn behöver kontinuitet och en stabilitet i sitt lärande, vilket pedagoger skall ge på förskolan i de händelser som sker där, medan föräldrar har samma uppgift i hemmet. Händelser kan hanteras på olika sätt i hemmet och i förskolan, något som kan bli förvirrande för barnet. För att undvika detta och för att underlätta för barnet måste man ha en bra kommunikation mellan hem och förskola så att båda parter handlar likadant (Kärrby 1974:64).

3.2 Den svenska förskolans utveckling

Den svenska förskolan har utvecklats över tid. Under vissa perioder har samarbetet med föräldrar endast tjänat syftet att lära föräldrarna hur de skall hantera och ta hand om sina barn (Gars 2002:120).

Under 1930-talet började vårt välfärdssamhälle ta form, med en tydlig påverkan på familjen och barnomsorgen. Människor flyttade ihop i större samhällen och många fick möjlighet att arbeta, vilket innebar att statens roll i barnens fostran blev allt större. Alva Myrdal var en stor förespråkare för att det nya samhälle som stod för dörren krävde nya metoder och nya synsätt på uppfostran. Båda föräldrarna skulle enligt Myrdal få möjlighet att förvärvsarbeta och de skulle därför få hjälp med barnens uppfostran av utbildade pedagoger. På 1950-talet, efter krigstiden, såg förhållanden dock fortfarande inte ut såsom Myrdal hoppats. Föräldrar, i synnerhet kvinnor, förväntades fortfarande av samhället vara hemma med sina barn och ha hela ansvaret för deras fostran. Trots detta förbereddes en utbyggnad av förskolan, vilket dock än mer berodde på ekonomiska och sociala skäl, än på att förskolan sågs som nyttig och viktig för barns utveckling. Inte heller under 60-talets anstormning av barn till förskolan, var det barnens välbefinnande som låg som det tyngsta skälet för förskoleverksamhet, utan orsaken att alla, även kvinnor, skulle kunna arbeta (Kärrby 2000:8-9).

Barnstugeutredningen utkom år 1972 med ett betänkande där man beskrev förskolans roll, krav och skyldigheter. Förskolan förväntades att fostra barn till demokratiska medborgare och att tillsammans med föräldrarna samarbeta för att barnet skulle kunna utforska sig självt och utveckla en egen individ. I betänkandet låg stort fokus på hur förskolan skall samarbeta med föräldrar för att gemensamt fostra barnen och förskolans roll som komplement till barnens hemmiljö (Kärrby 2000:10–12).

Synen på förskolan och förväntningar på den, har således förändrats genom åren. Beroende på vilken syn pedagogerna har på verksamheten de bedriver och vilka förväntningar de har på föräldrars uppgifter som fostrare och vårdnadshavare, utvecklas verksamheten och den samverkan som drivs med föräldrar (Wennerström 1999:32).

3.4 Sätt att ta kontakt och att samverka i svensk förskola

Det finns många olika sätt att etablera en kontakt mellan förskolan och hemmet. Telefonsamtal, e-mail, föräldramöten, föräldraråd, skrivna meddelanden och utvecklingssamtal är några av de

vanligaste. Även genom till exempel anslagstavlor, drop-in-dagar, familjedagar, förslagslådor, resor, aktiviteter för hela familjen och föräldrautbildningar sker samverkan i förskolorna (Devjak, Bercnik 2009:71).

Ett av de vanligaste sätten att samverka, och också ett av de mer populära, är de dagliga möten som sker vid hämtning och lämning av barnen. Dessa möten brukar ofta ske i tamburmiljön under tiden baren klär på eller av sig ytterkläder och beroende på föräldrar och pedagogers tidsram kan det handla om ett få par minuter till längre samtal (Ekman, Sundell 1992:106). I detta dagliga möte finns det plats och tid för att tala om de vardagliga ting som påverkar barnen, föräldrarna och verksamheten (Socialstyrelsen 1988:127).

Så kallade kontaktdagar eller drop-in-dagar är en möjlighet för föräldrar att besöka sina barn på förskolan under en dag eller en tid då de inte annars brukar vara med i verksamheten. Drop-in-dagen kan utmynna i olika saker, men bland annat får barnen en chans att visa föräldrarna hur de har det på förskolan. Föräldrarna kan även få en möjlighet att möta andra föräldrar. Dock kan personalen på förskolan uppleva denna form av samverkan som komplicerad på grund av att fler människor än vanligt rör sig i lokalerna och barnen blir uppspelade av att föräldrarna befinner sig på förskolan (Sandberg, Vuorinen 2007:62–63).

Utvecklingssamtal är något föräldrarna har rätt till i Sverige. De skall ske minst två gånger årligen och skall behandla barnets behov hemma och i förskolan. Samtalen skall inte hantera de resultat som barnen uppvisar utan endast påvisa hur barnet har det i den situation det befinner sig i. Föräldrarna och pedagogerna brukar under dessa möten gemensamt sätta upp mål inför kommande år (Sandberg, Vuorinen 2007:72–74). Pedagoger måste uppvisa att föräldrar kan vara och borde vara med i planeringen och upplägget för verksamheten. Föräldrar skall kunna förstå att de genom att påverka verksamheten påverkar miljön och uppväxten för det egna barnet. Föräldrarna har en stor uppgift då de alltid skall sätta barnen väl och ve i det främsta rummet, det är föräldrarna som har huvudansvaret för fostran och barnens utveckling (Läraryrket 2005:147).

Föräldramöten är en tradition i skolmiljöer. Innehållet på ett föräldramöte kan variera beroende på inom vilken verksamhet mötet hålls och vad som för tillfället är viktigt att ta upp. Många föräldrar gillar om mötena är effektiva och relevanta för dem och deras barn. Genom att precisera vad som kommer tas upp på ett föräldramöte kan förskolan få förberedda och intresserade föräldrar (Sandberg, Vuorinen 2007:67).

Då barn börjar förskolan brukar den första tiden kallas inskolning, där föräldrarna medverkar. Det brukar genomföras ett första samtal, inskolningssamtal, med föräldrarna, för att pedagoger och föräldrar skall lära känna varandra och familjen skall introduceras väl inför förskoletiden. I detta första samtal brukar föräldrarna få möjlighet att berätta om sitt barn och få svar på frågor om förskolan (Sandberg, Vuorinen 2007:70).

Information genom texter eller bilder är även de vanliga sätt för att skapa kontakt och förståelse mellan förskola och hem. Informationen kan behandla det enskilda barnet, hela barngruppen eller mer allmänna frågor om verksamheten. Mål, innehåll och arbetssätt kan beskrivas genom denna sorts samverkan. Genom att nå ut till föräldrar på detta sätt kan dock kommunikationen bli relativt ensidig, personalen skriver och föräldrar läser. Vissa förskolor använder sig av kontinuerlig skriftlig kontakt genom så kallade vecko- eller månads- brev. Bilder kan hjälpa de föräldrar som inte har svenska som modersmål att förstå det skrivna meddelandet (Sandberg, Vuorinen 2007:58–62).

Genom telefonkontakt kan förskollärare snabbt nå föräldrar. Detta är den vanligaste varianten av

kontakt mellan skola och hem. Oftast hanteras mindre frågor via telefonkontakt, såsom sjukdom, ledigheter men de kan även hantera svårare problematik kring barnet. Svårigheten med telefonkontakt är att föräldrar och pedagoger inte möter varandra i person och kontakten därför kan bli opersonlig. Ofta sker också telefonkontakt, framförallt i skolmiljön, endast ifall barnet hamnat i något sorts problem, vilket kan ge en negativ bild för föräldrarna av kontakten med skola eller förskola (Flising, Fredriksson 1996:123).

3.5 Dokumentation för samverkan

Pedagogiken i verksamheten blir tydligare och mer synlig för föräldrar då förskolläraren dokumenterar hur de arbetar med barngruppen och de enskilda barnen. Dokumentation är ett viktigt inslag för att kunna visa föräldrar hur deras barn har det, då det kan ge en insyn om hur verksamheten fungerar och vad barnen gör på förskolan. Exempelvis kan dagens aktiviteter beskrivas (Flising, Fredriksson 1996:44). Föräldrar skall kunna ta del av dokumentation för att känna sig delaktiga och själva kunna komma med synpunkter när det gäller planering. Om de inte har tillgång till dokumentation, har de inte heller någon möjlighet att framföra idéer om hur verksamheten kan förbättras (Pramling Samuelsson, Sheridan 2006:134–135). Förskolan är i första hand till för barnen, där pedagogik skall utformas så att omsorg, fostran och lärande bildar en helhet. Föräldrarna skall kunna känna sig delaktiga genom att få möjlighet att studera det som pågår i verksamheten, genom att finna del av denna information i olika former av dokumentation (Utbildningsdepartementet 2007:9).

Dokumentation är även ett viktigt redskap för pedagoger, då de kan gå tillbaka för att se och reflektera över vad de gjort och sedan ha möjlighet att fortsätta utvecklas. Det som dokumenteras behöver inte beskriva vad som hänt utan skall kunna användas som en hjälp mot nästa steg. Exempelvis vad hände idag, vad var barnen intresserade av och vad såg vi. (Taguchi Lenz 2007:69–70).

3.6 Faktorer som kan påverka samverkan

Förskola och hem är två olika miljöer som möts och i denna relation kan komplikationer uppstå. Det kan, bland annat, finnas skilda åsikter kring ett barns uppfostran. Föräldrar och förskollärare kan också ha olika uppfattningar kring vad som skett vid en viss tidpunkt. Det är av betydelse att varken se förskola eller hem som orsak till problemet utan att behålla neutraliteten, då ingen behöver ha befogenhet eller bli skuldbelagd, då allas åsikter är lika värdefulla (Andersson 2004:115). Det kan uppstå svårigheter att finna ett bra samspelelmönster, om förskolläraren inte får instämmande motivation från föräldrarna. Fagerli beskriver hur förskollärare kan ställas inför personliga utmaningar då det tycks finnas ett ökat behov från föräldrarna att få hjälp i uppfostran och omsorg av deras barn. Det dilemma som förskolläraren ställs inför är att vara så kompetent och försiktig att inte föräldrarna känner sig hotade i rollen som den som känner barnet bäst (Fagerli m.fl. 2001:21). Om personal och föräldrar är kritiskt granskande mot varandra, kan detta bli ett hinder för barnets anpassning i förskolan. Det krävs ett öppet förhållningssätt mot den andra parten och det är viktigt att kunna föra meningsfulla samtal kring vilka faktorer som döljer sig i ett missnöje. Barn får inte hamna emellan, i en tvist mellan personal och föräldrar (Lindelöf Kitching, Magnusson 1992:28). Det kan vara mycket svårt och betungande för en förskollärare att berätta för föräldrar då deras barn hamnat i svårigheter, utan att föräldrarna känner sig attackerade och anklagade. Svårigheter kan även uppstå då föräldrar beskyller förskolan för att ha handlat fel, då hem och förskola misstror varandra. När det uppstår onda cirklar mellan hem och förskola gäller det att försöka hitta ett fungerande samspelelmönster kring barnet (Andersson 2004:27, 119).

Föräldrar kan ha förutfattade meningar om förskolan och detta kan innebära prestigekamper och motsättningar mellan föräldrar och pedagoger. Det kan bidra med svårigheter i samarbetet då

förskola och hem har olika värderingar och olika uppfattningar om pedagogik och uppfostran. Föräldrar och förskollärare, som kommer från olika sociala klasser och kulturer, kan möta försvårande omständigheter på grund av skillnader i värderingar, vilket kan medföra problem i samarbetet med varandra (Andersson, 2004:144–145, 150). Personer från andra länder kan ha en olik version om barns uppfostran och kan se det svenska demokratiska styrelseskicket som något främmande och i vissa fall som något att ställa sig frågande mot. Här kan språkliga och kulturella skillnaderna bli extra tydliga (Sandberg, Vuorinen 2007:102–103). Problematiken kan lösas genom att lyssna på varandra med en ömsesidig respekt och lära sig att inte ha förutfattade meningar (Andersson 2004:157).

”I mötet mellan människor från samma kultur tror vi ofta att vi har en ömsesidig förståelse. Vi tror att vi förstår, men det gör vi inte. Man måste vara totalt ödmjuk för att komma in och knyta an” (Andersson 2004:157)

En svårighet som föräldrar och personal kan möta är tidsbristen för samtal, framför allt vid hämtning och lämning på förskolan. Dessa möten kan utebli på grund av pedagogers arbetstider och kan göra så att föräldrarna inte får den information från pedagogen som de vill vara försedda med. Det kan skapa en negativ reaktion hos föräldrarna då de känner att deras behov inte blir tillfredsställda angående information om hur deras barn har haft det på förskolan under dagen (Sandberg, Vuorinen 2007:40, 37).

Kommunikation handlar om att förmedla ett budskap och det finns olika sätt att delge detta. Det gäller att ha en bra relation gentemot den som syftet skall framföras till, om relationen är sårbar kan innehållet bli mindre betydelsefullt. Andersson skriver om dubbla budskap och att som förskollärare vara tydlig och strukturerad och inte få föräldrar att känna sig åsidosatta i sin föräldraroll. Missförstånd kan uppstå när pedagoger och föräldrar kommunicerar och en av många orsaker i konflikter är att missförstånd uppstår då innehåll och innebörd förväxlas (Andersson 2004:184–186).

4.0 Policydokument

4.1 Svenska policydokument

År 1985 utkom riksdagen med Skollagen, vilken innefattar bestämmelser över hur Sveriges förskoleverksamhet skall bedrivas (Läraryrket 2005:55). Enligt skollagen är det kommunernas ansvar att erbjuda alla barn som fyllt ett år och som är bosatta i Sverige en förskoleverksamhet. Förskolans uppgift är sedan att ge barn fostran och omvårdnad, vilken skall utformas utifrån varje barns enskilda behov (Utbildningsdepartementet 2006:5).

Läroplanen för förskolan utgavs för första gången år 1998 i Sverige, vilken är det styrdokument som alla förskolor skall utgå från i sin planering för verksamheten. De etiska förhållningssätten, värdegrunden, är en stor del, som ska prägla verksamheten på förskolan. Vuxnas förhållningssätt är en viktig del i arbetet med barn, då barn lär främst genom konkreta upplevelser (Utbildningsdepartementet 2006:3). Genom att samverka mellan förälder och förskola, får barn se hur man respekterar varandra och hur man skall förhålla sig till andra människor. Förskolan skall stimulera detta samspel och genom att visa på en bra kommunikation och samverkan mellan dem och föräldrarna som möjligt har barnen något att referera till.

”Förskolan vilar på demokratins grund” (Utbildningsdepartementet 2006:1)

Vårdnadshavarna har det yttersta ansvaret för barnets utveckling och fostran, till vilka förskolan skall vara ett komplement. Tillsammans skall de båda hjälpa barnen att utvecklas till ansvarskännande människor. Enligt läroplanen ska förskolan vara ett stöd för föräldrarna i deras fostran av barnen och förskolan skall samarbeta med föräldrarna för att ge barnen möjlighet att utvecklas efter sin egen förmåga och förutsättning (Utbildningsdepartementet 2006:4). Förskolan skall diskutera regler och förhållningssätt med föräldrarna för att de skall försöka agera och handla liknande i situationer med barnen (Utbildningsdepartementet 2006:8).

”Personalen kan vara ett stöd för föräldrarna i deras ansvar för barnets fostran, utveckling och växande samtidigt som föräldrarna har en viktig roll när det gäller att delta i och påverka förskolans kvalitetsutveckling” (Skolverket 2005:37)

Förskolan skall visa respekt för föräldrarna och känna ett ansvar att skapa en god relation med dem. Det är barnens föräldrar som känner barnet bäst, så det ligger i förskollärares uppdrag att skapa och upprätthålla ett samarbete för att lära känna barnet inte bara på förskolan, utan också i hemmet. Förskolan ska anpassas till alla barn, barn i behov av stöd har rätt till att få stödet utformat efter dess behov och förutsättningar och för att det ska fungera måste förskollärarna och föräldrarna samverka (Utbildningsdepartementet 2006:5). Föräldrar har rätt till att vara med och påverka verksamheten, inom ramen för de nationella målen (Utbildningsdepartementet 2006:12). Om föräldrarna ska kunna vara med och påverka den pedagogiska verksamheten måste förskolan vara tydliga i vilka normer och regler, innehåll och arbetssätt de arbetar utifrån (Pramling, Sheridan 2006:134–135).

”Arbetslaget skall:

- *ansvara för att varje barn tillsammans med sina föräldrar får en god introduktion i förskolan*
- *föra fortlöpande samtal med barnens föräldrar om barnets trivsel, utveckling och lärande både i och utanför förskolan samt genomföra utvecklingssamtal*
- *beakta föräldrarnas synpunkter när det gäller planering och genomförande av verksamheten”* (Utbildningsdepartementet 2006:12)

Mångfalden i förskolorna ökar och förskollärare och föräldrar kan genom samverkan lära barnen att respektera varje människa oavsett bakgrund genom att samtala och lyfta fram likheter och skillnader mellan dem (Utbildningsdepartementet 2006:4). Förskollärarna kan ta hjälp av föräldrarna genom att till exempel be dem ta med musik från det egna landet eller komma och berätta om den kultur som de och barnen kommer ifrån. Förskolan skall hjälpa barn att skapa och skaffa sig nya och utvecklade kunskaper. Förskolan skall även stödja barnen i de egna traditionerna och den egna historien, för att barnen skall kunna bära den med sig och att den sedan skall kunna gå i arv till nästa generation (Utbildningsdepartementet 2006:5). Om man förstår sin egen kultur och får möjlighet att uppleva andras kan man förstå och leva sig in i andra människors situationer och deras synsätt.

”Förskolans uppgift innebär att i samarbete med föräldrarna verka för att varje barn får möjlighet att utvecklas efter sina förutsättningar. Den pedagogiska verksamheten skall anpassas till alla barn i förskolan.” (Utbildningsdepartementet 2006:4-5)

För barn i behov av stöd utgavs år 1994 den så kallade Salamanca-deklarationen, vilken beskriver hur man på bästa möjliga vis skall anordna undervisning för alla barn, oavsett behov av stöd, tillsammans med andra barn i en gemensam miljö. Deklarationen arbetades fram tillsammans med representanter från 92 regeringar och 25 internationella organisationer och beskriver bland annat att föräldrar har rätt att bli tillfrågade om vilken utbildningsform som passar bäst för deras barn (Uneskorådet 2006:10, 32). Personal i skola och förskola skall arbeta för att ha ett nära samarbete med föräldrarna, för att barnen ska få ett så bra stöd, utveckling och utbildning som möjligt.

”Föräldrarna bör uppmuntras att delta i undervisningsverksamheter hemma och i skolan (där de skulle kunna lära sig en effektiv teknik och hur man organiserar icke-schemalagda aktiviteter)samt att övervaka och stödja sina barns inlärning” (Uneskorådet 2006:32)

4.2 Förskoleverksamhet i Australien

I Australien finns olika möjligheter av barnomsorg för ett barn i åldern noll till sex år.

- **Long day care**

Heldagsöppna förskolor, så kallade child care centers, där barnen är uppdelade enligt ålder eller utvecklingsstadiet. Dessa förskolor kan drivas av privata företag, lokala styrelser, organisationer, enskilda personer eller icke vinstdrivande organisationer. Barnen befinner sig i förskolan under hela eller delar av dagen och får, i de flesta fall, äta där. De flesta av dessa förskolor arbetar efter speciella program, för att barnen skall lära medan de leker (Australian Government 2009:a).

- **Preschools programs**

Året då barnen fyller fyra år kan de gå i preschools, också kallat Kindergartens. Där går barnen ett år, innan de börjar ett förberedelseår på skolan. Detta innebär att barnet ingår i lekbaserade läroprogram som leds av utbildad förskolepersonal. Yngre barn kan medverka i treårsgrupper, vilka har samma mål och krav (Australian Government 2009:a).

Förskoleverksamheten upp till sex års ålder är inte obligatorisk, dock går de allra flesta barn förberedelseåret innan de börjar skolan (Australian Government 2009:b). Den australiensiska regeringen bestämde den 29 november, 2008, att en stor satsning skulle göras på förskoleverksamheten i landet. Denna satsning skall pågå fram till år 2013 och skall innebära att alla barn i Australien får en kvalitetssäkrad förskoleverksamhet minst året innan de börjar skolan. År 2013 skall varje australiensiskt barn i fyraårsåldern kunna ha tillgång till minst 15 timmars

förskoleverksamhet i veckan, 40 veckor om året, vilken skall drivas av en universitetsutbildad förskollärare. Verksamheten skall bedrivas så att den möter de behov föräldrar har och får inte innebära en sådan kostnadsfråga för familjer att de väljer att inte medverka (Australian Government 2009:c). Verksamheten kan bedrivas inom den ordinarie förskoleverksamheten, child care centers, för att nå de barn som har arbetande föräldrar, eller fungera som en egen verksamhet såsom preschools eller Kindergartens (Australian Government 2009:d).

Den australiensiska regeringen blir mer och mer involverad i förskoleverksamheten. Sedan år 1986 har förskolan legat under de olika staternas eget ansvar (Harrington 2008). År 2007 gjordes en mätning av antalet barn som medverkade i förskoleverksamhet. I delstaten Victoria, där Melbourne ligger, räknades att 95,8 procent av fyraåringarna gick cirka tio timmar i veckan i förskola. Antalet timmar skall ökas till 15 även i Victoria, enligt de överenskommelser som gjorts av regeringen (Australian Government 2009:e).

4.3 The Early Years Framework, läroplan för förskolan i Australien

The Early Years Framework – *Belonging, being, becoming* – är resultatet av en av de överenskommelser som gjordes år 2008, då regeringen i Australien satte upp mål för förskolans utveckling. *Belonging, being, becoming* är en läroplan som riktar sig mot dem som tar hand om barn från deras födsel till fem års ålder. Läroplanen utkom i juli, 2009. Denna läroplan har en stark anknytning till lekbaserat lärande, samt beskriver vikten av kommunikation, språk och social och emotionell träning (Australian Government 2009:c).

Läroplanen är framtagen för att användas av förskollärare i samarbete med barns familjer, vilka räknas som barns första och främsta influenser samt lärare (Australian Government Department of Education 2009:5) Förhållandet mellan föräldrar och förskolepersonal beskrivs på flera olika sätt i *Belonging, being, becoming*. Det förhållande som förskolläraren formar med familjen har ett stort inflytande över barnets utveckling och engagemang i lärsituationer (Australian Government Department of Education 2009:9).

När lärare lyckas få till ett förhållande byggt på ömsesidig respekt och omtanke mellan föräldrar och lärare kan de arbeta tillsammans för att skapa goda lärmiljöer för barnen. Genom samarbetet kan lärarna således hitta relevanta och närliggande erfarenheter för barnet, av vilka det kan lära i en lokal kontext (Australian Government Department of Education 2009:11). Förskolan skall därför skapa en välkomnande atmosfär där alla barn och deras familjer är välkomnade och aktivt uppmuntrade att samtala och diskutera med förskollärarna kring barnet och dess miljö. Ett samarbete bygger på att båda parter förstår varandras intresse och förväntningar, och på styrkan av dessa båda parter kunskap kring barnet (Australian Government Department of Education 2009:12).

- *”Value each other’s knowledge of each child*
- *Value each other’s contributions to and roles in each child’s life*
- *Trust each other*
- *Communicate freely and respectfully with each other*
- *Share insights and perspectives about each child*
- *Engage in shared decision-making”*

(Australian Government Department of Education 2009:12)

Samverkan i förskolan innebär också, enligt läroplanen, att lärare och föräldrar arbetar tillsammans för att uppmärksamma och utforska varje möjlighet till lärande i varje situation på förskolan. Barn

utvecklas mest när de vuxna runt omkring förväntar sig att barnet är kapabelt och kompetent (Australian Government Department of Education 2009:12).

5.0 Sammanfattning av tidigare forskning och policydokument

Ett grundläggande krav för samverkan är att två parter, i detta fall förskola och föräldrar, ger varandra information och kommunicerar kring en gemensam sak, det vill säga barnet (Fagerli, m.fl. 2001:193). Förskolan och hemmet har olika roller i barnets liv och deras kunskap och upplevelse av barnet är därför olika. För att båda parter skall kunna ta del av dessa olika kunskaper krävs samverkan och samarbete emellan (Socialstyrelsen 1990:4, 14).

Föräldrar och pedagoger behöver delge varandra vilka förväntningar de har på barnets tid i förskolan för att nå gemensamma mål och avsikter. Denna ömsesidiga relation skall verka för barns bästa. Samverkan mellan hem och förskola kan dock påverkas av mycket. Föräldrars eget engagemang och inställning kan spela in i vilken sorts samverkan som genomförs kring just deras barn (Fagerli m.fl. 2001:193, 191). För att kunna skapa ett intresse hos föräldrar och en förståelse för samverkansformer behöver förskollärare ge föräldrarna förståelse för vad som sker på förskolan och bjuda in dem i verksamheten (Sjögren, Olsson 1988:30).

Förskoleverksamheten i Sverige har påverkats och utvecklats under åren, således har även arbetet med samverkan med föräldrar förändrats från hur det en gång varit. Läroplanen för förskolan utkom 1998, vilken meddelar att vårdnadshavarna, föräldrarna, har det yttersta ansvaret för sina barn men att förskolan skall samarbeta med föräldrarna kring barnet och den verksamhet som genomförs (Utbildningsdepartementet 2006:4). Föräldrar har i Sverige rätt att vara med och påverka den verksamhet där deras barn befinner sig (Pramling Samuelsson, Sheridan 2006:134–135).

Enligt Gunni Kärrby (1974:7) har barnet många värderingar, attityder, normer och beteenden med sig hemifrån redan vid mycket späd ålder. Ifall dessa upplevs ligga som en motpol mot det som förväntas och krävs av barnet på förskolan, försvårar det barnets förståelse av världen. För att undvika för stora glapp mellan livet i hemmiljön och livet på förskolan är det viktigt med en god kommunikation och ett öppet förhållande mellan föräldrar och förskollärare, där båda parter vågar vara ärliga och öppna mot varandra.

I Sverige försöker förskollärare åstadkomma samverkan med hemmen på flera olika sätt. Det vanligaste förkommande är den dagliga kommunikation som sker vid hämtning och lämning (Ekman, Sundell 1992:106). Även kontaktdagar, utvecklingssamtal, föräldramöten, inskolningar, bilder och brev är några olika sätt för samverkan som används i förskolorna runt om i landet (Sandberg, Vuorinen 2007:62–70). Genom att dokumentera verksamheten och de enskilda barnen kan man ge föräldrar insyn i hur verksamheten fungerar och även hur det enskilda barnet mår och utvecklas (Flising m.fl. 1996:44). Genom att få möjlighet till insyn kan föräldrarna påverka och komma med idéer om hur verksamheten kan förbättras (Pramling Samuelsson, Sheridan 2006:134–135).

I Australien anordnas barnomsorg på olika sätt. I juli, 2009, utkom den första läroplanen för förskolan i Australien vars namn är *Belonging, being, becoming* – The Early Years Framework. Där beskrivs de krav och tankar som just nu byggs upp i förskolorna kring samverkan. Föräldrarna skall ses av förskollärare som barns första och främsta influenser. På grund av detta krävs att förskolan skapar en uppmuntrande och välkomnande atmosfär, inte bara för alla barn, utan även deras föräldrar. Förskollärarna skall förstå värdet av att samarbeta med föräldrarna och vara intresserade av den kunskap de har kring sitt barn, de skall även engagera föräldrarna i beslutsfattning (Australian Government Department of Education 2009:9, 12).

Då förskolan och hemmet skall samverka kan det uppstå svårigheter i detta möte. Olika åsikter kring ett barns uppfostran kan vara ett sådant problem (Andersson 2004:115). Ifall personal och/eller föräldrar blir kritiskt granskande mot varandra kan även detta bli en svårighet. De båda parterna kan känna sig hotade av varandra (Lindelöf Kitching, Magnusson 1992:28).

Även konkreta saker kan orsaka att samverkan har svårt att komma till stånd, tidsbrist är ett sådant exempel. Föräldrarna har rätt att få veta hur deras barn haft det på förskolan, och om detta behov inte blir tillfredsställt kan det skapas en negativ idé om samverkan med förskola/skola hos föräldern (Sandberg, Vuorinen 2007:37, 40). Föräldrar som har en annan social eller kulturell bakgrund kan få svårt att möta de krav, förväntningar och värderingar som finns på förskolan (Andersson 2004:150). Samverkan mellan förskola och hem har således många olika sätt att fungera och kanske också många olika svårigheter att övervinna.

6.0 Metod

Vi har använt oss av följande metodböcker i vårt examensarbete: *Metodpraktikan* (Esaiasson m.fl. 2007), *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap* (Stukát 2005) och *Den kvalitativa forskningsintervjun* (Kvale 2008).

6.1 Metod och material

Den kvantitativa forskningsmetoden är en gedigen metod då man vill få svar på hur stort utrymme eller frekvent ett ämne är. Genom den kan man få fram generella mönster och likheter. Det är vanligt att man använder sig av strukturerade enkätundersökningar, observationer eller intervjuer med bestämda frågor, vilket räknas som kvantitativa metoder (Esaiasson m.fl. 2007:223–224). Den kvantitativa metoden har som huvuduppgift att se något som generellt så att resultatet är något som skall kunna gälla alla människor. Problematiken med denna metod är att den ej är djupgående utan ger mer statistiskt beräknande svar och den är en bra forskningsmetod om man vill dra säkra slutsatser (Stukát 2005:31). Utifrån den kvalitativa forskningsmetoden försöker man inte att generalisera svaren, som i den kvantitativa analysen, utan istället tolka och förstå resultatet utifrån olika synsätt och människors personliga uppfattningar. Här är djupintervjuer ett viktigt instrument där man ställer öppna frågor för att kunna förstå enskilda fall. Hur informanten upplever det belysta ämnet beskrivs med egna ord. Ett annat viktigt inslag är de ostrukturerade observationerna, där riktar man fokus mot ett speciellt tema och skriver sedan ned vad som händer i den givna situationen (Stukát 2005:30–32, 50). Halvstrukturerad intervju och observation är ytterligare en metod att använda sig av. Där man utgår från en rad teman och förslag till frågor (Kvale 2008:117). I den kvalitativa analysen av forskningen är tolkarens egen förståelse ett viktigt inslag och ses som en tillgång. Denna metod blir således mer subjektiv, vilket kan vara en nackdel, då resultatet kan bero på vem som gjort tolkningen (Stukát 2005:30–32, 50).

Vi har i vår uppsats inspirerats av den kvalitativa forskningsmetoden. Detta för att djupgående kunna granska hur förskollärare samverkar med föräldrar. För att få svar på vårt syfte och forskningsfrågor har vi valt att använda oss av de båda metoderna intervju och observation. Genom att använda oss av dubbla former kan vi belysa vårt ämnesområde på ett mer allsidigt sätt. Vi får en bredare bild genom att intervjua förskollärare och sedan se dem interagera i verksamheten och vi kan på så sätt då verifiera de svar som vi fått av förskolläraren under intervjutillfället.

6.2 Intervju och observation

Fördelen med kvalitativ forskningsintervju som metod, är att vi kan använda oss av samma frågor till samtliga informanter men med möjlighet att ändra ordningsföljd och att vi även kan ställa följdfrågor. Innan vi skrev intervjufrågor läste vi in oss på synen på samverkan inom den svenska förskolan och den australiensiska, för att få en förkunskap om ämnet för att ställa de rätta frågorna (Stukát 2005:85). Frågorna formulerades utifrån syfte och frågeställningar. De utformades till att vara så öppna som möjligt och så att det skulle finnas utrymme till eventuella följdfrågor då informantens svar behövdes utvecklas eller förtydligas. Genom våra intervjufrågor ville vi få reda på vad varje individ själva tänker. Utifrån detta ville vi finna mönster i svaren och beskriva och förklara hur dessa mönster skiljer sig åt samt ifall de påvisar likheter eller skillnader dem emellan (Esaiasson m.fl. 2007:258).

Under intervjuerna kunde vi utnyttja det samspel mellan informant och intervjuare som uppkom, genom att inte behöva ställa frågorna i ordningsföljd. Tack vare att vi valt att komplettera intervju med ytterligare ett tillvägagångssätt, observation, fick vi en helhetsbild av vad som sades under intervjun och vad som visade sig i verksamheten, i ett då avgränsat sammanhang (Stukát 2005:49).

”Enkelt uttryckt ligger betoningen vid observationsstudier på icke-verbala data (vad folk gör) och inte på språkliga utsagor (vad folk säger) som ju står i centrum vid intervjuer”
(Esaiasson m.fl. 2007:344)

6.3 Urval

På grund av att vår forskningsundersökning skulle äga rum i Australien fick vi genom en vän kontakt med en svensk förskollärare som bor och jobbar som förskollärare i Australien. Av henne fick vi ytterligare hjälp att få tag i e-mail adresser till förskolor i Melbourne. Eftersom vi var intresserade av likheter och skillnader på hur förskollärare samverkar med föräldrar och ifall föräldrarnas olika bakgrunder kunde påverka samverkan, så valdes 26 förskolor utefter vart de låg, exempelvis centrum, förort och landsbygd. Till dessa 26 förskolorna skickade vi sedan ett brev (se bilaga I) via e-mail med en förfrågan om att delta i vårt projekt. För att minimera ett stort bortfall skrev vi i brevet att vi bara vill närvara en dag/session och inte flera dagar eller veckor. Vi förklarade i brevet att intervjun skulle genomföras under cirka en halvtimme till en timme (Esaiasson m.fl. 2007:212). Vi skickade även med ett validitetspapper från Göteborgs Universitet som verifierade att vi gick på Universitetet, vilken kurs vi läste och att vi inom den kursen skulle genomföra ett examensarbete.

Av de 26 förfrågningar fick vi enbart sex svar, varav två avböjde. De fyra svar som var positiva följde dock väl mallen om att få förskolor från olika områden. I Australien var vi därför tvungna att fortsätta vårt sökande efter fler förskolor. Till en början tog vi reda på adresserna till förskolorna och började gå runt till dem, detta för att vi trodde att det skulle vara lättare att ha ett personligt möte och kunna förklara och argumentera för vad vi ville samt visa att vi faktiskt existerade. Vi insåg snart att det inte var någon idé att fortsätta att gå runt på grund av att säkerheten på förskolorna var hög och istället för att besöka förskolor övergick vi till att ringa dem. Vi fann svårigheter med att få tag på dem också över telefon. Urvalet skedde fortfarande utifrån de olika krav på områden som vi satt upp i början av arbetet. Två av de som var positiva och intresserade av att vara med i vår undersökning, valde vi ut. Sammanlagt har vi sex stycken förskolor som ingår i studien.

Vi har valt att endast göra intervjuer och observationer på australiensiska förskolor på grund av tidsbrist. Valet hade annars varit att också besöka förskolor i Sverige. Genom litteratur har vi därför försökt förstå och uppmärksamma den svenska synen på samverkan och hur man arbetar här. Vi har även egna erfarenheter av samverkan med föräldrar i förskolmiljö som vi fått under praktik och arbete på svenska förskolor, vilka vi kunnat använda oss av.

I Sverige kan barnomsorg bedrivas på olika sätt, bland annat genom att föräldrar går ihop och skapar ett kooperativ genom vilket en förskola drivs. De flesta förskolor drivs dock i kommunal regi. År 1997 fanns det 11382 stycken förskolor som drevs kommunalt samt 193 genom personalkooperativ och 1089 stycken som drevs genom föräldrakooperativ (Skolverket 2009). Ett föräldrakooperativ drivs som en ekonomisk förening där föräldrarna brukar ha som ansvar att sköta ekonomi och kanske också ibland medverka i verksamheten. Ibland får föräldern även hjälpa till med tvätt och matlagning. Det vanligaste är att man som förälder söker in till ett redan befintligt föräldrakooperativ (Trygg Hansa 2010). Varje förälder är delägare i verksamheten och har på så vis stora möjligheter att påverka den verksamhet som sker där. Föräldrakooperativen skall dock ha utbildad personal på förskolan, för barnen (Föräldrakooperativet Stjärnan 2009). I australiensisk förskola finns många likheter med det som i Sverige kallas föräldrakooperativ. Förskolor i Australien drivs genom att föräldrar har hand om ekonomi och ibland även hjälper till i verksamheten genom att medverka som stöd för förskolläraren och assistenten. Då större delen av svenska förskolor inte drivs på det viset har vi dock valt att jämföra helheten av verksamheterna

med varandra. Den australiensiska förskolan, som en helhet, såsom den drivs i landet genom stort föräldrainsflytande gentemot den svenska verksamheten i helhet. Det är ändå viktigt att vara medveten om att det finns föräldrakooperativ i Sverige som är mer lika den verksamhet som sker i Australien än vad den vanligare varianten är. Kooperativen är dock en verksamhet som de flesta föräldrar och barn i Sverige inte är med i.

6.4 Tillvägagångssätt

Intervjuerna genomfördes under cirka en timme i ett avskilt rum för att undvika störningsmoment och för att ge den intervjuade en chans att tala i lugnt och ro utan att behöva känna sig avlyssnad av eventuella arbetskamrater eller andra personer. Våra intervjuer och observationer skedde i en miljö där vår informant kände sig bekväm. Något som Esaiasson m.fl. (2007:343) och även Stukát (2005:40) skriver att det är en fördel att mötas på en trygg plats för den som blir observerad och intervjuad.

Vid varje intervju befann sig två personer, utöver den intervjuade, i rummet. En person ställde frågorna medan den andre satt i bakgrunden och granskade så att alla frågor blev ställda och att varje fråga fick ett relevant svar. I början av varje intervju tillfrågades den intervjuade huruvida det var acceptabelt att det var två personer i rummet samt om intervjun spelades in. Alla medverkande godkände detta. Vi valde under alla intervjutillfällen att använda oss av en diktafon för ljudupptagning och samtidigt föra anteckningar. Diktafonen användes för att det är lätt att kunna spola tillbaka om det var något vi ansåg oss missa under vår intervju. Anteckningar fördes även för att kunna rädda oss om tekniken inte skulle fungera under intervjutillfället. Dessa två är bra komplement för att lättare kunna tolka svaren på intervjun. Esaiasson m.fl. (2007:302) menar dock på att man ej skall använda sig av bandinspelningar om detta kan skapa oro hos informanten.

Vid observationerna närvarade alla tre författare. Varje observation, en hos varje medverkande förskollärare sammanlagt sex stycken, startades eller avslutades när barnen lämnades eller hämtades, varpå intervjuerna genomfördes. På detta sätt hann den intervjuade bekanta sig med oss och känna sig trygg med oss innan intervjun genomfördes. Vi delade upp oss under observationerna genom att sitta på olika ställen på förskolan. Detta för att täcka upp så mycket yta som möjligt, men även för att undvika att få uppmärksamhet från barn och vuxna. Vi försökte så gott vi kunde vara flugor på väggen och endast observera det vi såg med pennan i hand. Olika områden delades upp emellan oss så att vi under varje observation hade varsitt huvudområde, dock förväntades alla granska alla områden så mycket som möjligt. Huvudområdena bestod av att observera hur hämtning och lämning av barnen gick till, se på förskolmiljön samt att titta på förskollärarens beteende gentemot föräldrar (se bilaga 3). Observationerna blev tidsmässigt olika långa beroende på hur länge de olika förskollärarna kände att de kunde ha oss där. Som kortast observerade vi dock verksamheten under en och en halv timme.

6.5 Analysmetod

Att skriva ut en intervju i sin helhet kan vara mycket tidskrävande och därför kan man lyssna igenom intervjun ett flertal gånger för att använda sig endast av de delar som är relevanta för studien (Stukát 2005:40). Vi valde att lyssna igenom det inspelade materialet för att enbart skriva ner de delar där den intervjuade gav svar på våra frågor, således är vissa delar, där den intervjuade svävar ut eller där vi ställt uppvärmningsfrågor, borttagna från utskriften.

För att kunna få ut en relevant text ur intervjuer kan man arbeta enligt följande två steg. Steg ett: läs igenom utskriften och sätt plus och minus i kanten vid de viktiga svar och argument som uttalats. Steg två: pressa sedan samma dessa argument och diskussioner till läsvänliga, lättförstådda texter utan att på något vis radera eller förändra det som sagts. Arbeta sedan med att varva citat direkt

tagna ur intervjun med sammanfattande texter (Esaiasson m.fl. 2007:305–306). Vi har valt att sammanfatta resultatet utifrån våra tre frågeställningar, Genom att koncentrera oss på de frågeställningar som studien bygger på har vi skapat oss kategoriseringar som stöd vid valet av vad som skulle skrivas med i varje sammanfattning.

Observationsrapporterna skrevs ned omgående efter varje besök utifrån de dokument som skrivits under dessa besök. En sammanfattning av dem alla gjordes, genom att vi jämförde likheter och skillnader förskolorna emellan. Utifrån denna grund har vi plockat delar, utifrån frågeställningarna som teman.

6.6 Etik

Informanterna har tydligt informerats om att deras svar skall användas i en vetenskaplig studie, om syftet med projektet och att det är frivilligt att delta samt att uppgifterna som inlämnas enbart är till för studien. De har även blivit garanterade anonymitet. Vid intervjutillfället klargjordes noggrant åter att deltagande är frivilligt och att de har rätt att när som helst avbryta sin medverkan, redan under intervjun och observationen eller vid ett senare tillfälle.

Intervjuerna är transkriberade ordagrant men vissa citat kan vara språkligt bearbetade för att uppfattas rätt. Alla namn och andra uppgifter som kan identifiera personerna eller förskolorna är ändrade och ersatta med fiktiva namn. Informanterna är upplysta om var uppsatsen kommer publiceras och de är erbjudna att ta del av det färdiga materialet. Allt enligt Vetenskapsrådets forskningsetiska principer som antogs år 1990 (Vetenskapsrådet 2009).

7.0 Metoddiskussion

7.1 Reliabilitet och validitet

Reliabilitet, som begrepp, kan förklaras med att diskussioner drivs kring hur bra det mätinstrument som blivit valt, är på att mäta. Reliabilitet behandlar mätnoggrannhet och tillförlitlighet av studien (Stukát 2005:125).

De mätredskap som använts i denna studie, litteratur, intervjuer och observationer, har valts då de är tänkta att stötta varandra och komplettera varandra. Genom att observera den verksamhet som sker samt att även lyssna till vad förskolläraren berättar om sin verksamhet, har vi fått en djupare bild av verkligheten än vad vi skulle fått ifall vi endast använt oss av en metod. Frågorna som ställts under intervjuerna, har bearbetats utifrån syfte och frågeställningar för att skapa en så god reliabilitet som möjligt.

Dagsform hos den intervjuade, missförstånd och felskrivningar är några av de omständigheter som kan påverka en undersökning och dess reliabilitet. För att vara säker på att reliabiliteten är hög kan man göra om undersökningen och se om svaren består, något som vi på grund av tidsbrist inte har haft möjlighet till. Personers åsikter kan även förändras över tid (Stukát 2005:126). Genom att ha en person som granskade svaren gentemot frågorna under intervjuerna kunde vi, i stor utsträckning, undvika att frågorna inte blev besvarade eller att den intervjuade missförstod dem.

Då vi ville undersöka vissa personers upplevelse och syn på samverkan och deras arbetssätt, vilket gjordes genom intervjuer och observationer av dem, anser vi att reliabiliteten i studien får ses som god. De intervjuade fick tala om sitt arbete och sina åsikter öppet.

Trots god reliabilitet kan dock validiteten vara låg. Validitet innebär att det mätinstrument som blivit använt mäter rätt saker. Vid hög validitet undersöks det som är tänkt att undersökas (Stukát

2005:126–128). Då vi har undersökt flera olika förskollärares syn på samverkan och deras olika sätt att arbeta med samverkan genom intervjuer och observationer menar vi att studiens validitet är god. Alla de förskollärare vi intervjuat och de verksamheter vi besökt har på ett eller annat sätt arbetat med samverkan med föräldrar och har på så vis gett oss olika synvinklar. För att försäkra oss om att de frågor som ställdes hanterade de frågeställningar och syfte som studien bygger på genomförde vi provintervjuer. Vi lät även olika personer läsa frågorna, både på svenska och på engelska, innan vi använde dem i intervjuer för att se ifall de var förståeliga och gick att svara på.

7.2 Eventuell påverkan på studien

För att kunna genomföra studien begav vi oss till Melbourne, Australien, något som gav oss en mycket begränsad tid för genomförandet. Vi har inte haft någon chans att gå tillbaka och intervju igen vid eventuella missar eller om vi upptäckt att frågorna inte totalt besvarats. Något som även kan ha påverkat resultatet av studien är hur ärliga de intervjuade förskollärarna vågade och ville vara mot oss. Frågorna som ställdes var riktade till dem och deras sätt att arbeta och detta kan ha lett till att de intervjuade inte vågade svara på frågorna helt ärligt utan ville visa en bättre sida utåt, inte bara åt sig själva och den verksamhet de stod för, utan även som representanter för den australiensiska förskolevärlden.

Det brev vi i förväg skickade ut kan ha påverkat de förskollärarna vi senare intervjuade, då de innan vi kom dit visste vad vi skulle diskutera och skriva om. De kan ha förberett sig och tänkt igenom vad de ville berätta om eller visa upp. Genom detta kan vi fått mer information än vi skulle fått ifall de inte sedan innan visste vad vi skulle ta upp, men det kan även lett till att de läst på eller hittat svar som enligt dem låtit bättre än de som de naturligt skulle ha givit oss.

Medverkan i studien var mycket beroende på intresse. De som medverkade fick själva säga ifall de ville bli intervjuade eller inte och valde ifall vi fick komma till dem och observera. På grund av detta kan studien påverkats av de medverkande genom att det är möjligt att dessa var de personer som sedan tidigare varit intresserade just av ämnet samverkan, eller att de ansåg sig göra ett mycket gott arbete kring detta. De som inte var intresserade eller inte ville visa upp sin verksamhet kan ha valt att avstå från att medverka i studien.

Som medparter vid observationer och intervjuer kan vi också ha påverkat våra informanter till att säga något eller bete sig på ett sätt de inte skulle ha gjort om vi inte varit där. Vårt kroppsspråk och vad vi visat intresse för kan ha påverkat dem. Även de fördomar och upplevelser vi sedan tidigare har med oss kan ha format studien eftersom vi på grund av detta kan, speciellt under observationerna eller sammanfattningarna av intervjuerna, ha lagt fokus på vissa saker och bortsett från andra. Genom att vi medverkat alla tre under observationerna har vi dock försökt undvika detta så mycket som möjligt, då vi sett olika saker och haft olika upplevelser. Vi har också försökt se så objektivt som möjligt på det vi upplevt.

En viktig aspekt att ha i åtanke under läsning av denna uppsats är att de intervjuer och observationer som gjorts är utförda på engelska, vilket är ett språk som ingen av oss författare har som modersmål. Det är därför möjligt att missförstånd uppkommit, då vi inte fullt ut behärskar det engelska språket. Vi har dock arbetat för att överkomma denna svårighet genom att spela in intervjuerna, för att senare kunna skriva ner dem och uppmärksamma ord och meningsbyggnader vi inte sedan tidigare förstått. Vi har använt oss av ordlistor och ordböcker för att försäkra oss om betydelsen av vissa ord eller begrepp. Vi var noggranna med att fråga under intervjuens gång, ifall vi inte förstod vad som sades eller vad som menades. Översättningar av intervjuer och det som sagts under observationer är gjorda utav oss och kan innehålla möjliga feltolkningar. Hela protokoll över de anonymiserade intervjuerna utan översättning finns dock att läsa vid eventuellt intresse.

7.3 Generaliserbarhet

Då urvalet inte är representativt för en större grupp kan generaliserbarheten sägas vara låg. (Stukat 2005:129) Vi har endast intervjuat några få forskollärare från en stad, i ett mycket stort land. Detta kan innebära att de svar vi fått inte behöver vara representerade hos andra individer och andra verksamheter. Vi har utgått från intervjuer, något som behandlar olika personers personliga uppfattningar och på grund av detta är deras svar endast representativa för dessa enda personer. På grund av att flera av dem dock svarat lika och deras arbetssätt är relativt lika kan man ändå bilda sig en uppfattning om den verksamhet som sker i Australien. Enligt analytisk generalisering kan man, ur en kvalitativ undersökning, göra en väl genomtänkt bedömning av vad som skulle kunna hända i en situation genom att jämföra med de fall som tagits upp i den tidigare studien (Kvale 2008:210).

8.0 Resultatredovisning

Resultatet ur våra intervjuer och observationer redovisas här genom gemensamma sammanfattningar av intervjuer och observationer utifrån studiens frågeställningar som teman. Alla namn är fingerade. Nedan följer en kort beskrivning av informanterna samt ett kort utdrag ur observationerna för att skapa en förförståelse för läsaren.

- Annie:** Sextio år gammal, har arbetat som förskollärare i cirka fyrtio år. Förskolan är belägen i en förort till Melbourne.
- Beda:** Fyrtio år gammal, har arbetat som förskollärare under cirka tio år. Förskolan är belägen i en förort till Melbourne.
- Cilla:** Femtio år gammal, har arbetat som förskollärare i cirka trettio år. Förskolan är belägen i en förort till Melbourne.
- Dagny:** Fyrtio år gammal, har arbetat som förskollärare i cirka tjugo år. Förskolan är belägen i en förort till Melbourne.
- Eva:** Trettio år gammal, har arbetat som förskollärare i cirka tio år. Förskolan är belägen i centrum av Melbourne.
- Frida:** Trettio år gammal, har arbetat som förskollärare i cirka tio år. Förskolan är belägen i centrum av Melbourne.

Alla förskolorna styrs av en föräldrakommitté, där föräldrar sitter i styrelsen och administrerar förskolan och det är de som har ansvar för bland annat budget, förskolläraren sitter också med i denna styrelse. Två av de sex förskolorna är long day care och det innebär att förskolan öppnar halv åtta på morgonen och stänger halv sju på kvällen och barnen är där större delen av dagarna. De andra fyra förskolorna är Kindergarten och där är barnen två eller fler gånger i veckan cirka fyra timmar vid varje tillfälle. På alla förskolorna är barnen indelade åldermässigt, treåringarna för sig och fyraåringarna för sig. På två av förskolorna är det två förskollärare och en assistent på varje avdelning och på de andra är det en ensam förskollärare och en assistent i en barngrupp på cirka 25 barn. Kindergarten brukar ha en till två föräldrar medverkande varje dag, som hjälper till med diverse saker.

Alla sex besökta förskolors avdelningar består av ett enda stort rum där förskolläraren hela tiden har översikt över hela ytan, även tvättrum och toaletter. Möblerna i rummet är i barnens höjd och bildar små sektioner, dockvå, målarbord, bokhörna med mera. Förskollärarna anlände cirka 30-40 minuter innan barnen infann sig, för att ställa fram dagens aktiviteter på de olika sektionerna. Det kunde vara en lerklump på ett bord, byggklossar på ett annat och tejp och papper ett tredje. Förändringar skedde ofta i det material som tilldelades barnen.

8.1 Hur samverkar förskollärare med föräldrar i australiensiska förskolor?

8.1.1 Föräldrarnas medverkan i förskolan

Annie berättade att förskolorna bedrevs av en föräldrakommitté där föräldrarna är ansvariga för förskolans ekonomi och upplägg. Hos ett par av förskolorna var det obligatoriskt för föräldrarna att två gånger per termin (4 terminer på ett år) närvara under en heldag i verksamheten. Föräldrarna skall vara där som en extra resurs och hjälpa förskolläraren och assistenten med att exempelvis plocka undan leksaker, ställa fram lådor med mellanmål, torka av borden efter mellanmålet, skära frukt och hjälpa till med någon aktivitet. Tanken är då att även de skall få en inblick i verksamheten och hur deras barn har det under dagen. Eva förklarade att hon istället för att tvinga föräldrarna, eftersom många av dem arbetar långa dagar, då erbjöd och uppmuntrade dem att vara med och medverka på förskolan. Ibland när förskolan hade särskilda teman brukade förskollärarna fråga

föräldrarna om de har något som de kan hjälpa till eller kan bidra på något sätt.

”If we have any parents with particularly skills we try to include them into the program” (Annie)

Under en observation uppmärksammades att en förälder som var konstnär var med och gjorde en stor målning med barnen. Föräldrarnas på Cillas förskola hade blivit tillfrågade att skänka saker till förskolans trädgård, såsom frön, blomkrukor, spadar, kvastar med mera. Dessa saker skulle de sedan använda tillsammans i förskolans trädgård.

Eftersom föräldrarna driver förskolan har de även ansvaret för att förskolan sköts på ett bra sätt. Dagny gav varje vecka någon av familjerna nyckeln till förskolan för att de på helgen skall ta hand om förskolans trädgård och en annan familj får ta hand om tvätten. Cilla berättade däremot att vissa av hennes föräldrar inte var bekväma med att göra vissa av uppgifterna som egentligen låg hos dem. Hon hade då tagit bort uppgifter, till exempel hade hon anställt en person att sköta trädgården.

“We have someone who has to get the fees of parents, that’s a huge responsibility. How can you be friends with the parent who’s standing at the door, and say: sorry, your child can’t come ‘cause you haven’t paid the fees? So there are some jobs they don’t like doing and we try to take as much pressure of them as possible” (Cilla)

8.1.2 Dokumentation för att skapa förståelse för förskolan och för att hjälpa föräldrar

Eva förklarade att efter hon lärt känna barnen skriver hon en plan om hur de ska arbeta för barnet och dess utveckling, denna plan sätts i den portfoliopärm som varje barn har. Pärmerna finns ute i verksamheten och föräldrarna är välkomna att när som helst titta och läsa i den. Den består av både text och bilder på barnet. Enligt Cilla är det regleringar från myndigheter som kräver att de ska dokumentera varje barn och observera dem. Dagny sade att dokumentation i form av bilder är ett bra sätt att se barns utveckling och kan även vara roligt för föräldrarna då de får möjlighet att se vad barnen gjort i förskolan under dagen. Hon menar dock att det är svårt att hinna med att både dokumentera och ta hand om barnen. Några av förskolorna använder sig inte av portfolios men de förskollärarna berättade att de tar kort och gör en dokumentation om varje barn. Dokumentationen använde Cilla sig av när hon hade funderingar eller oro för ett barn. Hon kunde då gå igenom sin dokumentation innan hon diskuterade saken med föräldrarna.

”If I notice an issue with a child, then I need to make sure I’ve got enough evidence that I documented before I actually speak to the parents” (Cilla)

Annie, Beda och Cilla menade ändå att dokumentationen som gjordes, egentligen hade syftet att hjälpa förskolläraren i arbetet med barnen, och tillät därför föräldrarna läsa endast då de frågade om detta. Annie menade att om det funnits mer tid över skulle hon lägga mer fokus på att dokumentera och att göra föräldrarna mer delaktiga i detta.

”The parents can ask to read it if they would like to but I do not show them the documentation if they don’t ask. It’s just for me, really” (Beda)

Frida berättade att de använder sig av en stor bok där hon skriver och sätter in bilder varje dag, hon försöker även implementera den nya läroplanen så att föräldrarna kan se vad den säger och hur de arbetar efter den. Det finns också plats för föräldrarna att skriva i boken. Frida lämnar ut en lapp till föräldrarna om att de ska göra en mind-map om sitt barn med bild på barnet i mitten och runt omkring skriva lite om familjen, barnets intressen och om de har några djur. Dessa mind-maps sätts sedan upp på väggen. Dock satt det endast upp cirka 10 av 25 stycken, då många föräldrar aldrig

lämnar sina åter till verksamheten. Dagny menade att hon dagligen satte upp bilder på en stor anslagstavla så föräldrarna, när de kom för att hämta sina barn, kunde se vad som gjorts under dagen. Alla respektive förskolor hade satt upp alster på väggarna eller hängande från taket som barnen gjort. Vissa saker som barnen gjorde under dagen lades på ett bord som föräldrarna, när de hämtade sina barn, kunde komma och ta med sig hem.

Varje vecka eller månad skickar förskollärarna ut brev till föräldrarna, i pappersform eller över Internet. I det brevet ges det information om förskolan, verksamheten, nya rön, om det är en utflykt på gång eller något annat som förskolläraren tycker är viktigt. På förskolan ges det även ut och finns tillgängligt en mängd olika informationspapper till föräldrarna om allt från hur verksamheten fungerar till hur man på bästa sätt toalett-tränar sitt barn. Under observationerna upptäcktes att på de flesta förskolorna fanns det en hall innan förskolerummet där det fanns det en in- och utchecknings bok, information, foldrar, reklam, policy och regler, certifikat för förskolan, veckobrev och hos en del även ett fack för varje barn där papper kunde lämnas. En av förskolorna hade en bokhylla som de kallade Parent Library och där fanns det böcker med titlar såsom "Föräldrar guide", "Om ditt barn får anorexia", "Hjälpa handikappade barn" och "Vad händer på sjukhuset". Det fanns foldrar med olika information som "Awareness kit for school" och protokoll från kommittémötena, läroplanen och listor över städdagar. Allt detta fanns för föräldrarna att ta del av och låna hem. Två förskolor hade en Information Booklet, 2009 innehållande information till föräldrarna om förskolan och föräldrarnas skyldighet till den, exempelvis att barnen skall ha med sig mellanmål, vilket mellanmål som är passande, att det är bra med en keps för varma dagar, att de ska delta i verksamheten på förskolan två gånger per termin. Man kunde även hitta information om "social events", "Community events" och reklam om vad man kunde göra på jullovet eller om simskolan.

Det fanns fack för föräldrarna att lämna information eller annat till förskollärarna eller till en kommittémedlem. Ett brevinkast eller en brevlåda fanns på majoriteten av förskolorna för föräldrarna att lämna tips, idéer eller klagomål. Även veckans matmeny och avdelningens plan om vad man gör på förskolan, som att lyssna på ljud och sagor, rim och ramsor och varför man gör dessa saker. En förskola som hade barn från många olika kulturer och länder hade uppsatta lappar med uppmaningar, olika ord och begrepp på de språk som talades i barngruppen och också en uppmuntran om att föräldrarna skulle ta med sig musik från sin kultur, då barnen tyckte om det. På den förskolan fanns det också en lapp med mål om föräldrarnas inflytande, uppmanade till kommunikation och att föräldrakontakten med förskolläraren är viktig.

8.1.3 Samtala med föräldrar

När barnen anländer på morgonen berättade Annie, Dagny och Beda att de möter dem i dörren och att det då finns chans till kortare samtal om föräldrarna vill meddela något som har hänt på någon tidigare session eller hemma. Om det dock behövdes ett längre samtal så gick det att planera in.

"You know something might have happened in the session-time before and they want to talk to me about it or if they want to make an appointment to have a long talk to me" (Annie)

Under sessionen brukar Beda ta tillfället i akt att prata lite med de föräldrar som är där, hon brukar ställa frågor om deras barn och om den situationen som de befinner sig i, för att på så sätt jämföra sina upplevelser med föräldrarnas. Vid slutet av dagen menar Annie att det finns tid till att mingla med föräldrarna och svara på deras frågor och andra funderingar de möjligen har. En observation visade att förskolläraren tog emot barnen i dörren, pratade några enstaka ord med några få föräldrar och att hon inte skrev upp någonting av det som sades. När föräldrarna kom för att hämta sina barn satt förskolläraren på en stol långt in i ett hörn och föräldrarna hade svårt att samtala med henne. När alla barnens föräldrar hade gått och alla var ute på gården kunde föräldrarna komma in igen om

de ville diskutera något med förskolläraren. Förskollärarna som arbetade på long day care gick fram till varje barn när de anlände med sina föräldrar och gick ned på huk för att säga hej och fråga hur allt var. Föräldrarna fick då göra samma sak för att samtala med förskolläraren. Förskolläraren berättade för en mamma att hennes flicka lekte bra med de andra barnen och sedan även hur upplägget var för dagen, vad de skulle göra.

Beda har ett föräldrasamtal en gång per år med föräldrarna. Där får hon möjlighet att diskutera saker med föräldrarna utan att annat stör. Under detta föräldrasamtal har även föräldrarna möjlighet att be om att få se den dokumentation som hon gjort över barnet i förskolan och samtala kring andra frågor som föräldrarna kan tänka sig ha. Dagny hade så kallade mamma-dagar, pappa-dagar eller någon-speciell-person-dag för att bjuda in viktiga personer i barnets liv till förskolan.

Enligt Beda är det meningen att föräldrar ska kunna ha så mycket inflytande som möjligt i verksamheten. Något hon nämner som kan försvåra detta är dock att vissa föräldrar inte vågar säga vad de tycker. På grund av detta lämnas varje år en enkätundersökning ut till föräldrarna. Där kan de skriva ner exakt vad de tänker och tycker om allt som rör förskolan och deras barn.

8.1.4 Samverkan för att lära känna varandra och skapa ett socialt nätverk

Eva berättade att under de första veckorna på året hade de olika events för att lära känna barnen och föräldrarna. De kunde anordna en picknick eller fotbollsturnering för att lära känna dem och för att föräldrarna skulle lära känna varandra och skapa sig ett socialt nätverk.

“In the beginning of the year we have get together picnics and we invite the parents to the kindergarten and hopefully they start to make friendship” (Annie)

Eva tyckte att vissa år var lättare än andra, på grund av att de flesta barnen som gick där då hade äldre syskon som varit på avdelningen innan, så att både föräldrarna och barnen känner förskollärarna och verksamheten. Hon förklarade att de som kommer nya till förskolan får lite mer uppmärksamhet genom att man går igenom med dem om hur året kommer se ut, samt berättar om förskolans upplägg och om vad de gör för barnens utveckling. Frida och de andra tillfrågade förskollärarna har ungefärligt lika upplägg. De tar reda på hur det fungerar hemma med vanor exempelvis sovstund/vila och mat och annat, såsom om det är någon högtid föräldrarna vill att förskolan ska uppmärksamma. Frida hade haft några föräldrar som bara ville ha information via e-mail och då hade hon tagit hänsyn till det skickat till dem medan andra fick det i pappersform.

“It’s just so many ways of doing it and you have to be flexible 'cause there are so many different ways” (Frida)

8.2 Vilken syn har australiensiska förskollärare på samverkan?

8.2.1 Föräldramedverkan

För tre, av de sex, intervjuade förskollärarna innebar samverkan med föräldrar att man tillåter föräldrar medverka i förskolan och att de blir inkluderade som en naturlig del i verksamheten. De beskriver att föräldrar gärna får medverka på det sätt de vill, genom att exempelvis bjuda på någon speciell frukt eller spela ett instrument för barnen. Beda menade att det är viktigt att föräldrarna får så mycket inflytande som möjligt över vad deras barn får vara med om, när de är på förskolan. Eva nämnde även att det är mycket viktigt att visa för barnen att det finns en god och positiv kommunikation mellan förskolan och barnens föräldrar.

Något som flera förskollärare berörde var att det är viktigt att föräldrarna visar intresse för förskolan

och dess verksamhet. Genom att föräldrarna berättar vad de känner sig osäkra på eller obekväma med kan förskolan lära av detta och utvecklas till det bättre. Frida förväntade sig att alla föräldrar, oavsett bakgrund eller kultur, skall vara intresserade av det som barnen upplever och gör på förskolan. Hon förväntade sig även att de är villiga att samarbeta med henne och ge henne den information kring varje barn som hon kan behöva. Cilla höll med i denna åsikt, och beskriver att det är viktigt för henne att föräldrar berättar då de anser att hon gjort ett bra jobb samt om de är missnöjda med något. Något som Frida däremot upplevt är att föräldrarna inte alltid visar sitt intresse eller utnyttjar de möjligheter till inflytande som finns. Bland annat nämnde hon att vissa föräldrar inte läser de brev och dokument som är avsedda för dem. Hon vägrar dock ge upp och kommer att fortsätta ge dem information på detta vis. Eva menade att det finns olika sätt att nå fram till föräldrarna och att de ibland kan behöva byta samverkansform för att hålla kvar intresset. Vissa föräldrar kan även ha svårt för skrivna meddelanden.

”We have to give them different choices” (Eva)

På de flesta av förskolorna medverkar föräldrarna i verksamheten under ett par dagar per termin. Cilla påstod att detta leder till en djupare relation mellan förskolläraren och föräldern, då de under dessa dagar får större möjlighet att samtala än de annars har. De andra höll med henne i detta påstående och de ansåg att förskolläraren då får chansen att ställa mer djupgående frågor till föräldrarna angående barnen och att de även får möjlighet att diskutera hur barnet fungerar på förskolan, i hemmet och i barngruppen. Annie beskrev att föräldrarna, genom att delta, får en djupare förståelse för vad förskolan står för och vad som händer där. De får en inblick i förskolans verksamhet och Annie berättade att hon tycker att de, eftersom de kommer till förskolan så ofta, blir duktiga på att hjälpa till i gruppen.

” I think [---] that if parents are interested in their children's education or are involved in their children's education that the children will do better”(Annie)

Under de observationer som genomfördes på förskolorna uppmärksammades föräldrarnas medverkan på förskolan. En förälder tillbringade hela stunden med dottern och dennes kamrater medan en annan minglade runt bland barnen och samtalande med dem alla. Vissa förskollärare tog ingen kontakt med den förälder som var där för dagen, förutom då föräldern behövde information kring vad som skulle hända eller göras närmast. Detta skedde då kortfattat och med fokus på den uppgift som skulle läggas på föräldern. På en av förskolorna blev föräldern tilldelad en uppgift, att pyssla tillsammans med några av barnen. Föräldern fick noggranna instruktioner om hur detta skulle genomföras och hur materialet skulle hanteras. Föräldern accepterade förskollärarens val av arbetsätt utan att ställa frågor. På en av förskolorna, då observationen genomfördes, hade en förälder valt att komma dit för att genomföra en aktivitet med barnen på förskolan. Föräldern fick en del av rummet tilldelat sig för att kunna genomföra detta och förskolläraren befann sig i andra änden av rummet. Då och då gick förskolläraren dock över till föräldern för att höra hur hon tyckte att det gick. Behövde föräldern hjälp med något fanns förskoleassistenten i närheten under hela dagen.

8.2.2 Kommunikation mellan barnets hem och förskolan

Beda berättade att det är viktigt med kommunikation mellan förskola och hem. Detta för att barnen rör sig mellan de båda platserna och kan bete sig på olika sätt beroende på vad det befinner sig. Ett barn som verkar blygt och tillbakadraget i förskolan, kan vara spralligt och busigt hemma. Föräldrar och förskollärare behöver således jämföra sin syn på barnet och se barnet som en helhet. Cilla nämnde också att det är viktigt för barnet att förskolan får veta om det hänt något i familjen eller i hemmet som påverkar barnet i dess vardag. Förskolläraren kan, genom att föräldrarna berättar,

hjälpa barnet att gå vidare och bearbeta. Frida försöker ha en dialog med föräldrarna kring deras vanor, behov och krav i hemmet. Hon vill sedan använda dessa kunskaper till att skapa en liknande miljö för barnet i förskolan.

“We co-operate to build a partnership; we work together, in my view, to help the child with the education, because the education is the lifelong skills” (Frida)

Cilla menade att det är mycket viktigt för föräldrarna att de får information kring sitt barn, hur det mår, vad det gjort och att det utvecklas. Hon anser dock att detta endast är den ena delen av den kommunikation som behöver ske mellan förskola och hem. Som förskollärare har du som uppgift, inte bara att stödja barnen, utan även att stödja föräldrarna till att bli bättre på att ta hand om sina barn. Cilla beskriver att det är viktigt att hon talar med föräldern om barnets beteende och trivsel på förskolan, men också om hur föräldern själv kan utvecklas. Även Dagny menar att man som förskollärare ibland måste gå in i föräldrarnas ställe och sätta gränser för barn, då föräldrarna inte gör det själva. Eva håller med om att det är viktigt att stödja både barn och föräldrar och försöker alltid samarbeta och kommunicera med föräldrar för att stötta dem.

”So I think it's very important that I actually help the parents to understand that it's OK to say no, that you are the parent but you need to parenting in an appropriate way and give them guidelines and let them know what the rules are” (Cilla)

8.2.3 Förskolläraren som expert

Alla förskollärare upplevde att motsättningar mellan föräldrars och förskollärares syn på lärande kunde skapa svårigheter i samverkan. Annie menar att föräldrar ibland inte förstår vad som händer i förskolan och varför barn inte får lära sig exempelvis läsa och skriva. Då tycker hon att förskolläraren måste försöka förklara för föräldrarna hur och varför förskolan ser ut som den gör. Annie tror att föräldrarna kan förstå då. Även Frida menar att det oftast går att förhandla med föräldrarna ifall förväntningar och krav skiljer sig stort mellan förskola och hem. För att hjälpa och stötta föräldrar, samt informera dem om vad som händer på förskolan skriver Cilla varje vecka ett nyhetsbrev där hon ger information om verksamheten, förskolan och om nya rön.

”I always have a section about how to deal with emotions, how to deal with language issues or those sort of things. [---] Most of the times I get positive remarks about how the newsletter helping them (the parents) to understand” (Cilla)

Dagny berättar att föräldrar ibland kan reagera negativt då förskolläraren nämner att han/hon är orolig över deras barn av någon anledning. Ofta, menar dock Dagny, brukar de inse efter ett tag att förskolläraren hade rätt. Hon beskriver att när detta inte händer, eller när föräldrarnas åsikter skiljer sig stort från förskollärares och att de inte vill lyssna, blir det svårt för henne att hitta ett bra sätt att samverka på.

”We have parents that wants their children to go to school despite their speak-language are very bad. The child has English as a second language, no social skills, don't co-operate, don't listening, they can't attend to a task and finished it” (Dagny)

Både Eva och Dagny förväntade sig av föräldrarna att de skall respektera dem som professionella och se till deras kunskap och kompetens och menade att de som arbetar där har en fyra år lång universitetsutbildning bakom sig. Dagny påpekar att hon besitter en gedigen utbildning och att vissa föräldrar fortfarande enbart ser henne som någon som passar deras barn och inte ser till det lärande som sker i verksamheten. Frida anser dock att hon upplevde föräldrarnas förväntningar på henne

och att de betraktar henne som den kunnige, att hon är den som tar goda beslut för barnets lärande och utveckling i förskolans miljö.

“To treat us with respect and have respect to our profession” (Eva)

8.2.4 Barnen och föräldrarna är förskolans klienter

Cilla berättade att hon tycker att föräldrakontakt är en av de svåraste delarna i arbetet som förskollärare. Även Dagny ansåg att det var ett komplicerat förhållande men vill framföra att det ändå är föräldrarna som känner barnen bäst, däremot ansåg hon inte att de skulle berätta för henne vad hon skulle göra eller vilken sorts verksamhet hon skulle bedriva.

“If they could just bring their children, drop them at the door and I take them from there it would make my life so much easier. But I guess if that happens I wouldn't feel I did the best for the children” (Cilla)

Frida menade på att hon inte arbetar endast för barnen utan också för föräldrarna, något som flera andra förskollärare höll med om. De menade att verksamheten inte hade funnits om inte det varit för föräldrarna, barnen och deras behov. Förskolan behöver därför ta klagomål och åsikter på allvar, då föräldrar och barn är deras kunder.

“They are the clients really” (Frida)

8.3 Vad kan påverka samverkan mellan föräldrar och förskollärare i australiensiska förskolor?

8.3.1 Kulturella och sociala motsättningar

Fyra av de sex förskollärarna kunde ibland uppleva att det fanns kulturella motsättningar i synsätt på barnuppfostran. De flesta av barnen var tredje generationens invandrare och det var få av dem som hade engelska som andraspråk. Majoriteten av alla barn var födda i Australien men vissa hade föräldrar med annat modersmål, men främst mor- och farföräldrar, som invandrat och kom från olika europeiska länder, såsom England, Italien, och Grekland, men även länder som Kina och Indien fanns representerade. Dagny upplevde skillnader i vart ett barns föräldrar hade sin tillhörighet och hon fann vissa kulturer svårare än andra. Hon ansåg att vissa kulturer hade problem att sätta regler för sina barn och att hon som förskollärare då fick ta det ansvaret gentemot barnet, eftersom det annars kunde uppkomma problem inom barngruppen där det fanns gemensamma trivselregler. Hon nämnde att det oftast var mammorna som hade dessa problem med att sätta regler, främst för sina pojkar.

Föräldrarnas religiösa tro var en anledning som ett antal förskollärare upplevde som besvärligt, om föräldrarna hade särskilda önskemål angående barnuppfostran, som kunde påverka förskoleverksamheten. Enligt Frida måste man lyssna till föräldrarnas önskemål och samtidigt vara medveten om sina egna visioner för att kunna arbeta tillsammans och komma fram till lösningar om problem uppstår. Hon menade även att man som förskollärare hela tiden måste arbeta runt problemen och vara flexibel. I förhållande till kulturell och religiös bakgrund menar Cilla att förskolläraren skall vara noggrann med att möta och försöka förstå vilka tankar föräldrar har kring barnuppfostran och vad de anser är det bästa för det egna barnet. Eva förklarade att hon måste samarbeta och kommunicera med föräldrar för att kunna stödja dem på rätt sätt och ta varje situation när den uppstår och försöka hjälpa till att lösa den. Öppen kommunikation är viktigt men det kan vara svårt, menar Eva, när det är barn som är inblandade och man måste alltid tänka på de etiska aspekterna.

"You really have to look at their culture and religious background in context to what they want for their children. It's not for me to say whether they are right or wrong. I have to work with them" (Cilla)

Beda beskrev hur viktigt det är att föräldrar visar intresse för verksamheten och att det är viktigt att de vågar säga till om det är något de undrar eller känner sig obekväma med. Dock menade hon att det kan finnas olika anledningar till varför en förälder inte står upp för sina åsikter på förskolan, varav kultur kan vara en.

"Some don't because of their culture; you're just not suppose to do that. [---] If you got a lot of social problems you might not have the time and strength to commit" (Beda)

På de flesta av de tillfrågade förskolorna levde majoriteten av familjerna i medelklass, i enstaka fall fanns även mer välbärgade familjer och även dem som levde under sämre sociala förhållanden. Eva upplevde att familjerna i hennes barngrupp mestadels levde i medel och överklass men förklarade att även om det hade varit mer olika sociala klasser i hennes verksamhet så trodde hon att problem som kunde uppstå med de föräldrarna varken skulle vara svårare eller lättare att hantera, utan bara olika. Ett par förskollärare upplevde att problem på grund av sociala skillnader inte uppkom bland föräldrarna hos dem, men kunde dock skapa motsättningar föräldrar emellan. Dagny nämnde att det på avdelningen fanns olika sociala klasser representerade och hon förklarade att detta kunde skapa besvär i och med att vissa barn inte fick leka med andra när de exempelvis hade träffar på förskolan tillsammans med föräldrarna.

8.3.2 Brist på tid

Tidsbrist är en faktor som majoriteten av de tillfrågade förskollärarna ansåg var bidragande till att svårigheter kunde uppkomma då de ville upprätta en god samverkan mellan dem och föräldrar. Mer tid var något som efterfrågades för arbete för en mer inkluderande verksamhet. Annie och Dagny upplevde att det på grund av tidsbrist var krävande att försöka hinna med dokumentation och att göra föräldrarna än mer delaktiga. Dagny förklarade att hon försökte göra vad hon kan, men att hon redan nu arbetade många timmar utöver sin schemalagda tid. Annie hade gärna önskat att det funnits fler utbildade förskollärare så hon inte skulle sitta själv med allt pappersarbete. Hon sade att hon försökte göra allt så gott hon kunde men det var så mycket som hon inte hann med, det hon ansåg var viktigast var att hon inte skulle tappa fokus på barnen.

När föräldrarna anlände med sina barn på morgonen var tiden knapp för att de skall hinna samtala mer än om det varit något viktigt. Beda ansåg att tiden inte räckte till när alla föräldrar kom samtidigt i rummet och lämnade sina barn. Det blev korta samtal och var det en förälder som ville ha längre samtal fanns det möjlighet att boka in ett möte. Enligt Beda skulle hon gärna arbeta än mer med föräldrasamverkan genom fler föräldrasamtal. Hon sade att det finns ett behov för mer samtal, på grund av att barnen förändras mycket i den åldern då hon har hand om dem. Cilla berättade att hon förr i tiden brukade göra hembesök, på grund av att hon ansåg det är mindre hotande för föräldrarna att få diskutera viktiga saker i en trygg miljö såsom hemmet. Cilla förklarade dock att tiden för detta inte längre finns men att hon försöker genomföra hembesök om det verkar vara den bästa möjligheten för barn och föräldrar. Frida sade att det fanns vissa föräldrar som hon skulle vilja ta upp mer saker med, men att hon vet att de är upptagna med mycket annat i livet som inte rör förskolan och hon vill därför inte pressa dem ännu mer.

"Finding a balance, we doing a pretty good job. They are busy as well. To try fit things in, it's hard for busy parents" (Eva)

8.3.3 Olika visioner och förväntningar

Förväntningar Cilla sade sig ha på föräldrar, för att samverkan skulle fungera, är att de skall stödja henne och berätta för henne då de ansåg att hon gjort ett bra jobb. Hon vill även att de skall förklara då de tycker att något inte är bra och ge henne information om deras barn vid behov. Detta var även något som Frida instämde med. Beda nämnde att en svårighet med samverkan är om föräldrar inte säger till henne om de anser att något är fel. Hon har dock aldrig varit med om att föräldrar visat sitt missnöje med hennes arbetssätt och hur förskolans verksamhet fungerar. Cilla sade att om föräldrarna kommer först i slutet av ett läsår och berättade vad som varit fel eller dåligt var det något hon inte längre kunde göra något åt, hon hade behövt veta detta när det varit aktuellt. Hon behövde även få veta ifall något hänt hemma eller i barnets omgivning som påverkat barnet, för att kunna hantera det i förskolan. Cilla ville även att föräldrar skulle vara duktigare på att göra det hon bad dem om, exempelvis fylla i och lämna in lappar.

Dagny beskrev att föräldrarna var de som kände sina barn bäst, men att hon inte vill att de skall lägga sig i hennes sätt att lära ut och säga till henne vad hon skall göra. Eva menade att om en familj är väldigt intresserade av att läsa kan de undra varför de inte lärde barnen att läsa. Det kunde vara utmanande för förskolläraren och Eva menade att det var viktigt med bra kommunikation hem och förskola emellan i sådana lägen.

"I think we communicate why we are doing the things we do and for what reason" (Eva)

En svårighet som upplevdes av några förskollärare var att ge föräldrar negativ kritik om sitt barn. Föräldrarna kunde i de flesta fall känna sig hotade och ifrågasätta sin föräldraroll.

"If something happens to their child, if you haven't told them, they would get upset. Then would you to approach them if you have any concerns about their child, but if you approached them they will get upset, you can't win!"(Dagny)

Frida försökte skapa dialog med föräldrarna om hur de uppfostrar barnet hemma, vilka krav och vanor de har. Om föräldrarna ansåg att det för dem är viktigt att deras barn var delaktiga i exempelvis en speciell högtid försökte hon anpassa detta till förskoleverksamheten i den mån det gick. På sådant sätt vill hon göra ett försök att prägla sådant föräldrarna ansåg vara viktigt på förskolan. Hon antydde trots allt att det var svårt ibland när förväntningar och krav skiljde sig mycket stort. Både Dagny, Cilla och Annie diskuterade att det kan finnas motsättningar i vad föräldrarna vill och förväntar sig av förskolan och vad de själva som förskollärare anser. Dagny beskrev att vissa föräldrar ställde höga krav på barn och förskola och bland annat ville att hon som förskollärare skall ge barnet uppgifter att genomföra. Annie förklarade att vissa föräldrar ansåg att det rätta sättet att lära sig är att ha en mer formell inlärning, då föräldrarnas egen uppväxt varit sådan.

"Those parents, they might just not even see how the children are learning. Trained people, we can see everything that the children are learning all the time but for some people they don't understand" (Annie)

Ett problem Cilla beskrev var att det varje år kommer föräldrar till förskolan som framställde sin besvikelse eftersom de ansett att förskolan inte lärt deras barn något. För dessa föräldrar behövde Cilla förklara vad förskolan gör för deras barn och varför förskolan finns. Hon brukade förklara att förskolan arbetade med andra färdigheter än läsning och skrivning, såsom möjlighet att hantera känslor och sociala färdigheter. På grund av att föräldrarna var hennes klienter menade dock Cilla

att hon måste försöka förändra verksamheten så gott hon kan efter deras önskemål, men aldrig utanför de ramar hon har för sitt arbete.

”Parents sometimes may not understand what you are doing and they might have a different idea of what they might think their children should be learning” (Cilla)

8.3.4 Båda föräldrarna är viktiga

Enligt Dagny är pappor, eller andra manliga förebilder, ett viktigt inslag i förskolan och hon ser gärna att även pappor kommer och hjälper till under dagarna. På Dagnys förskola anordnades särskilda föräldradagar, där exempelvis papporna var med på förskolan för att spela fotboll. Under ett av våra observationstillfällen fann vi information som satt på förskolan hur betydelsefullt det är i ett barns utveckling och identitet att ha både kvinnliga och manliga förebilder. Noterbart var även att vi uppmärksammade under ett intervjutillfälle att förskolläraren enbart talade om mammorna till barnen då hon syftade på föräldrar.

9.0 Analys/diskussion

9.1 Hur samverkar förskollärare med föräldrar i australiensiska förskolor? Vilka skillnader/likheter kan vi finna i jämförelse med synen på samverkan i Sverige?

9.1.1 Föräldrarnas medverkan i förskolan

De australiensiska förskolorna styrs av en föräldrakommitté som är ansvariga för förskolans ekonomi och upplägg. Det är obligatoriskt för föräldrarna att två gånger per termin närvara under en hel dag, de hjälper till med bland annat att skala frukt, torka bord eller att hålla i en aktivitet. De flesta förskolor i Sverige är styrda kommunalt, föräldrarna är inte med och styr upp en verksamhet utan de får ta del av den verksamheten som finns och utifrån det vara med och påverka genom att komma med kritik, tips och idéer. Enligt den svenska läroplanen ska förskolan vara ett stöd för föräldrarna i sin fostran av barnen (Utbildningsdepartementet 2006:4). De ska inte berätta för en förälder hur de ska agera utan tillsammans med dem samtala och diskutera om det är något föräldern undrar över. Vi anser att samverkan med föräldrar är en stor och viktig del i det dagliga arbetet som förskollärare.

9.1.2 Samtala med föräldrar

När föräldrarna kom till den australiensiska förskolan för att lämna sitt barn mötte förskolläraren dem i dörren och det fanns då tid till ett kortare samtal. Om någon ville diskutera något med förskolläraren kunde de boka in en tid för att sitta ner och göra detta. Vid hämtning satt förskolläraren tillsammans med alla barn och sa barnets namn när föräldern kom och detta barn fick då gå. Förskolläraren satt kvar tills alla barn hade blivit hämtade och kunde sedan mingla runt med de föräldrarna som stannat kvar. Vid dessa dagliga möten, som även finns i svenska förskolor, när föräldrarna lämnar och hämtar sina barn finns det plats och tid för att tala om de vardagliga sakerna som påverkar barnen, föräldrarna och verksamheten (Socialstyrelsen 1988:127). Vad vi kunnat se under våra praktikperioder är att denna stund i tamburen en viktig del i vardagen hos barnen. De får ett trevligt bemötande och små saker kan tas upp på några minuter. Exempelvis kan det vara bra för förskolläraren att veta om barnet inte sovit bra under natten, något som kan göra att han/hon är trött och grinig under dagen. Förskolläraren kan då under dagen ta hänsyn till tröttheten och exempelvis låta barnet sova längre under vilan.

9.1.3 Dokumentation för att skapa förståelse för förskolan och för att hjälpa föräldrar

Informationen från förskolan till föräldrarna var stor i Australiens förskolor. De skickade varje vecka eller månad ut ett brev till föräldrarna, i pappersform eller över Internet, med information om förskolan, verksamheten, nya rön eller något annat viktigt som förskolläraren ville informera om. I hallen som man kom in i på de flesta förskolor var det flera anslagstavlor med informationspapper, foldrar, reklam, policy och regler med mera som föräldrarna kunde läsa på plats eller ta med sig hem. Två av förskolorna hade en så kallad "Information Booklet 2009" som innehöll all tänkbar information, om förskolan, föräldrarnas skyldigheter till den. Det fanns även ett fack för varje barn där förskolläraren la informationspapper som föräldrarna sedan tog med sig hem. Större delen av dessa papper var tvungna att sitta uppe då det varje år kommer en kontrollant för att undersöka att de satt på väggen för föräldrarna att se. Något att fundera över är dock om det var så mycket papper som satt uppe att föräldrarna inte läste allt för att de varken hinner eller orkar. Frågan är även om föräldrarna lägger märke till när det tillkommer någon ny information som är viktig för dem att ta del av, då den kan bli svår att upptäcka bland allt det gamla.

Svenska förskolor brukar vanligtvis ge information om mål, innehåll och arbetssätt genom att sätta

upp bilder och text på enskilda barn, barngruppen eller verksamheten. Dokumentationen är viktig för att kunna visa föräldrarna hur deras barn har det och för att få insyn i hur verksamheten fungerar. Om de inte får den informationen kan de inte vara delaktiga och komma med synpunkter och idéer som kan förbättra verksamheten (Pramling Samuelsson, Sheridan 2006:134–135). Det är en stor skillnad mellan förskolorna i Australien och Sverige när det gäller information som sitter uppe och svenska förskolor borde kanske vara tydligare med viss information. Vi vill att föräldrarna ska delta och komma in i verksamheten men de kommer nästan aldrig länge in än i hallen på förskolorna. Genom att vara tydligare med information och mer välkomnande så kanske föräldrarna tar sig mer tid att komma in. I en australiensisk förskola satt det en lapp uppe som uppmanade föräldrarna att komma in och läsa en bok för barnet/barnen innan de går. Det kan såklart vara svårt för en förälder som ska till sitt arbete, men samtidigt är det en gest från förskolan som visar att föräldrarna är välkomna där och som visar hur viktigt förskollärarna tycker att det är.

Frida berättade att hon använder sig av en stor bok där hon skriver och sätter in bilder, dagligen, som föräldrarna kan titta i när de kommer för att hämta sina barn. Dagny satte dagligen upp bilder och text på en anslagstavla som visade på vad barnen gjort under dagen så föräldrar som har bråttom och inte han att läsa någon skriven text, kunde titta på väggen samtidigt som man tog på barnen kläder, för att se vad som gjorts under dagen. Föräldrarna ska kunna känna sig delaktiga genom att få möjlighet att studera det som pågår i verksamheten genom att finna del av denna information i olika former av dokumentation (Skolverket 2007:9). I Sverige anser man även att dokumentation är ett viktigt redskap för förskollärarna, för att kunna gå tillbaka för att se och reflektera över vad som gjorts, för att få möjlighet att fortsätta utvecklas (Taguchi Lenz 2007:69–70). Cilla berättade att hon använde sig av dokumentation över barnen som en hjälp i sitt arbete med barnen, när det gällde till exempelvis att hon hade en oro om ett barn. Hon väntade med att diskutera med föräldrarna tills hon kände att hon hade tillräckligt kunskap utifrån dokumenterade händelser med barnet, för att kunna ha konkreta saker att berätta om.

Den dokumentation som skrevs av förskollärarna fick inte alltid föräldrarna ta del av, föräldrarna var på vissa förskolor tvungna att fråga om lov för att få se dokumentation om det egna barnet. Andra förskolorna använde sig av dokumentation i form av portfolios och i dessa förskolor fanns de framme i verksamheten för både barn och vuxna att titta i. Eftersom de australiensiska förskolorna inte haft någon läroplan förrän juli 2009 ser det ganska olikt ut från förskola till förskola hur de använder sig av dokumentation. Hos en del förskolor såg vi väldigt mycket bilder med text och alster som barnen gjort själva som satt uppe på väggarna för föräldrarna medan andra nästan bara hade saker som barnen gjort och ytterligare andra inte hade mycket av något, mer än informationen som måste sitta uppe.

9.1.4 Samverkan för att lära känna varandra och skapa ett socialt nätverk

Under de första veckorna på året brukade förskolorna i Australien anordna olika events för att förskollärarna skall lära känna barnen samt tvärtom. Det är även en möjlighet för barnen att lära känna varandra och för att föräldrarna att möta varandra och kunna skapa ett socialt nätverk. Exempelvis kan att alla komma till förskolan för att bara bekanta sig med den, en picknick eller något annat. Förskollärarna går igenom hur förskolans verksamhet är uppbyggd och de tar reda på hur det fungerar hemma med vanor som exempelvis vila och mat. I den australiensiska läroplanen står det att förhållandet mellan förskolläraren och familj har ett stort inflytande över barnets utveckling och engagemang i lärsituationer (Australian Government Department of Education 2009:9). I Sverige under inskolningstiden, där föräldrarna medverkar, brukar förskolläraren ha ett första möte med föräldrarna som kallas inskolningsmöte där föräldrar och pedagoger kan lära känna varandra. Under detta samtal brukar föräldrarna få möjlighet att berätta om sitt barn och få svar på frågor som rör förskolan (Sandberg, Vuorinen 2007:67). Enligt den sociokulturella teorin är

kommunikation och samtalande grunden för allt lärande för genom kommunikation delar vi med oss av de erfarenheter som vi har (Dysthe 2003:30, 47). I förskolans läroplan, förskollärarens uppdrag, står det att förskolan bland annat ska *”ansvara för att varje barn tillsammans med sina föräldrar får en god introduktion i förskolan”, ”föra fortlöpande samtal med barnets föräldrar om barnets trivsel, utveckling och lärande både i och utanför förskolan samt genomföra utvecklingssamtal”* (Utbildningsdepartementet 2006:12).

Enligt variationsteorin behöver en lärare vara medveten om barnets upplevelsevärld för att kunna nyttja detta i barnets utveckling och lärande, eftersom alla löser problem på olika sätt. För att förstå hur en person hanterar ett problem måste man förstå hur personen upplever problemet (Marton, Booth 2000:146, 224, 229). Vi anser att förskollärarna i både de australiensiska och svenska förskolorna arbetar mycket för en bra kommunikation med föräldrarna, de anser att denna kommunikation är betydelsefull för barnens utveckling. Det är barnens föräldrar som känner barnen bäst och det är förskolans skyldighet att skapa och upprätthålla en god samverkan med föräldrarna för att lära känna varje barn (Utbildningsdepartementet 2006:5).

9.2 Vilken syn har australiensiska förskollärare på samverkan? Vilka skillnader/likheter kan vi finna i jämförelse med synen på samverkan i Sverige?

9.2.1 Föräldramedverkan

Vid intervjuerna beskrevs samverkan på flera olika sätt. Bland annat menades att samverkan innebär att föräldrar får möjlighet till inflytande och påverkan på förskolan och den verksamhet som sker där. Föräldrarna skall även ha en chans att berätta då de anser att någonting behöver förbättras eller förändras på förskolan samt om de anser att förskolläraren gjort något fel, men även att de skall berätta då förskolläraren gjort något som de gillar och tycker är bra. Annie beskriver att det är viktigt att föräldrarna medverkar i förskolans verksamhet. Det nämns även att det är viktigt för barnet att se att förskola och hem har en god kommunikation.

Eva menar att det är av vikt att man försöker utnyttja alla möjligheter som finns för att få föräldrar delaktiga i förskolan. Förskolan kan även hjälpa föräldrar till ett större socialt nätverk genom att skapa goda chanser för föräldrarna att möta och samtala med varandra. Beda berättar att samverkan är en stor del i arbetet då kommunikation mellan förskola och hem kan hjälpa båda parter att förstå och utmana barnet. Förskollärarna menar att det är viktigt att hjälpa och stödja varandra, som förskollärare och som förälder, och lämna information kring barnet åt båda håll. En av förskollärarna nämner att hon vet att föräldrarna är de som känner sina barn bäst. Förskollärare och föräldrar ser barnen i två olika verksamheter och kan lära av varandras kunskap kring barnet.

I läroplanen för förskolan i Australien, The Early Years Framework (Australian Government Department of Education 2009:12), står det att det är av stor vikt att föräldrar och förskollärare ser värdet i bådars roller i barnens liv samt den kunskap de båda har och även att de skall respektera varandras olika åsikter. Förskolan skall arbeta för att alla familjer skall känna sig välkomnade på förskolan och uppmuntra dem till att stå upp för sina åsikter. Detta stämmer väl överens med det arbetssätt och de tankar som förskollärarna beskriver sig ha kring samverkan. Även i den svenska läroplanen för förskolan (Utbildningsdepartementet 2006:8) finns flera likheter. Bland annat står det där att föräldrar och förskollärare skall samtala kring regler och förhållningssätt, de skall även lyssna till föräldrars åsikter och upplevelser.

9.2.2 Kommunikation mellan barnets hem och förskolan

Flera av de tillfrågade förskollärarna förklarade att de ansåg att samverkan med föräldrar innefattar

att föräldrarna får en möjlighet att medverka i verksamheten på olika sätt. Bland annat blev de erbjudna att visa sitt intresse för verksamheten genom att självmant bjuda på något eller visa upp något. På fyra av förskolorna medverkade även föräldrarna genom att underlätta och hjälpa till på förskolan medan barnen var där. Barn lever i olika mikrosystem, där förskola och hem är två av dessa olika system. Ju mer lika de värderingar och åsikter som uppvisas mellan dessa mikrosystem är, desto mer stödjer de barnet i dess socialisationsprocess (Andersson 1986:120). Genom att föräldrarna följer med barnet till förskolan och lär sig förstå förskolans regler och normer kan föräldern även använda dessa i hemmet, eller medvetet strida emot dem. Läroplanen för förskolan i Australien benämner nyttan med att välkomna föräldrar in på förskolan. Genom att skapa ett nära samarbete med föräldrarna kan förskollärarna få möjlighet att arbeta efter en pedagogik som bygger på barns närliggande erfarenheter (Australian Government Department of Education 2009:11). Vi tror, att ett nära samarbete mellan förskola och hem hjälper barnen att få enhetliga regler och möjligheter. Då föräldrarna i Australien är med barnet på förskolan, och upplever det som händer på förskolan tillsammans med barnet, kan de, enligt oss, förstå verksamheten i förskolan bättre och således antingen ställa sig frågande till det som händer där eller återanvända det i sin fostran av barnet i hemmet. Enligt sociokulturell teori finns det två nivåer av socialisation. Den primära sker inom familjen där starka band och nära relationer gör att barnet hela tiden får möjlighet till återkoppling till tidigare erfarenheter, medan den sekundära socialisationen sker exempelvis i förskolemiljö där de känslomässiga banden inte är lika starka (Säljö 2000:40–41). I en förskola där barnens föräldrar medverkar regelbundet och har en god kontakt med förskolläraren kan barnet således få mer återkoppling än vad som skulle ske ifall förskolan och hemmet var två vitt skilda delar i barnets liv.

En förskollärare, Eva, nämnde att det är mycket viktigt för barn att uppleva att förskolan och deras föräldrar har en god kommunikation. Flera av förskollärarna såg det även som positivt att föräldrarna, genom att de så ofta medverkade i förskolan, lärde sig förstå hur verksamheten var uppbyggd och kunde få möjlighet att berätta när de var tveksamma eller emot något. Genom att fokusera på hur en annan människa upplever en problematik kan man lättare upptäcka och jämföra med den egna upplevelsen av fenomenet (Marton, Booth 2000:146). Förskollärarna får således en möjlighet att få hjälp att uppfatta den egna verksamheten på ett nytt sätt genom att tillåta föräldrarna att vara med och framförallt berätta om hur de upplever verksamheten. Föräldrarna har även i Sverige, enligt Skolverkets allmänna råd (2005:37) ett stort uppdrag i att påverka förskolan och kvalitetssäkra den. Om föräldrarna skall kunna få möjlighet till att vara med och påverka den pedagogiska verksamheten på förskolan krävs dock att förskollärarna tydligt informerar om vilka mål, förväntningar och pedagogiska idéer de arbetar utifrån (Pramling, Sheridan 2006:134–135). Svårigheter vi kan se med detta är dock möjligheter för föräldrar att ha tid och chans att komma till förskolan och vara där med sitt barn. En förskollärare som blev intervjuad nämnde att föräldrarna efter ett par gångers medverkan på förskolan blev duktiga på att hjälpa till och visste vad som förväntades av dem. Vi kan tänka oss att en förälder som varit på förskolan flera gånger kan se och reagera på fler saker i verksamheten än vad en person som endast varit där en gång kan göra. Då vi upplevt att föräldrar i Australien kan vara hemma längre tid från arbetet med sina barn under deras småbarnsår än vad föräldrar i Sverige kan vara, kan det finnas en större möjlighet för dem att besöka sina barn på förskolan vid flera tillfällen.

Personal på förskolor i Sverige kan uppleva det som en svår samverkansform att låta föräldrar medverka i verksamheten genom exempelvis drop-in-dagar eller kontaktdagar. Det befinner sig då fler personer än vanligt på ytan och barnen kan bli uppspelta (Sandberg, Vuorinen 2007:62–63). Detta är inget som omnämns av de australiensiska förskollärarna, då flera av dem istället beskriver vilken hjälp de får av medverkande föräldrar. De intervjuade förskollärarna menade att de genom att ha föräldrarna på besök i verksamheten fick större möjligheter att skapa en god kontakt med dem

och även större chans att diskutera barnen djupare med föräldrarna. Enligt Andersson (1999:150) kan det lätt uppstå prestigekamper mellan förskola och föräldrar då de tycker olika. Förskollärare, tror vi, kan vara oroliga för att föräldrar skall ta över och vilja bestämma om de får för mycket inflytande och påverkan på förskolan. Beda menar dock att hon aldrig upplevt detta, trots att hon alltid har två föräldrar i verksamheten varje dag.

Genom att samspela kan vi använda andras kunskap som vår egen och skapa gemensam kännedom (Säljö 2000:34). Det är mycket viktigt, för att skapa en god samverkan, att både föräldrar och förskollärare är noggranna med att informera varandra om den kunskap de båda har kring barnen. Genom att förskolan får insyn i barnets hemsituation och föräldrarna får vetskap och förståelse för förskolans verksamhet kan barnet främjas (Socialstyrelsen 1988:30). Beda nämnde under intervjun att hon vill skapa en god kommunikation just för att barnen befinner sig i två olika miljöer, förskola och hem, och kan bete sig på mycket olika sätt på de olika platserna. För att förstå barnet bättre behöver man, enligt Beda, därför samtala kring barnet, med föräldrarna. Socialstyrelsen (1988:60) menar även hon att det är viktigt med god förståelse för barnets hela dag, då detta kan innebära att föräldrar och förskola på var sitt håll kan underlätta för barnet genom att försöka skapa en enhetlig vardag med liknande krav och förväntningar.

9.2.3 Förskolläraren som expert

Trots att förskollärarna i Australien beskrev samverkan som viktig och att föräldrar känner sina barn bäst, vilket är en kunskap som förskollärare skall utnyttja, menade de även att de har flera olika roller som förskollärare. Cilla beskrev samverkan utifrån två delar. Den ena var att hålla kontakt med föräldrarna för att berätta för dem om hur deras barn fungerade på förskolan och i barngruppen, medan den andra delen handlar om att hjälpa föräldrar att utvecklas inom sitt föräldraskap. Även Eva ansåg att det är viktigt att stötta föräldrar och ge dem den hjälp de behöver. I Sverige har det, genom åren, legat stort fokus på att förskolan skall vara ett komplement till barnens hemmiljö (Kärby 2000:10–12). De australiensiska förskollärarna menade att förskolan har ett ansvar att hjälpa föräldrar då de själva inte vet hur de skall hantera sitt barn.

”So I think it's very important that I actually help the parents to understand that it's OK to say no, that you are the parent but you need to parenting in an appropriate way and give them guidelines and let them know what the rules are” (Cilla)

Även i de dokument som satt upp på väggar inne på förskolorna beskrevs hur föräldrar skulle behandla och ta hand om sina barn. Genom broschyrer och dokument kunde föräldrar få tillgång till information kring bland annat barnuppfostran, vad ett barn kan behöva och sjukdomar. I Skolverkets Allmänna råd (2005:37) står att läsa att personalen på förskolan skall verka som ett stöd för familjen i dennes uppgift av fostran och hjälp till barnet. Svenska läroplanen för förskolan (Utbildningsdepartementet 2006:8) beskriver att förskolläraren skall samtala med föräldern kring mål, förhållningssätt och bestämmelser. Dagny menade dock att förskolan trots allt ibland måste gå förbi föräldrarna och sätta gränser för vad som är tillåtet, exempelvis på förskolan. Förskolläraren Frida berättade att hon trodde att föräldrarna förväntade sig av henne att hon skulle vara läraren och därför ta de beslut och det ansvar som krävs för att förskolan skall fungera.

Det är viktigt att förskollärare är mycket kompetenta och försiktiga då de skall hjälpa föräldrar med frågor kring uppfostran och stöd för barnen. Föräldrarna får inte känna sig hotade eller underminerade. Förskolläraren måste ta hänsyn till vad föräldern anser och har att säga (Fagerli m.fl. 2001:19–21). För att stötta föräldrar använder sig vissa av förskollärarna av hjälpmedel, såsom veckobrev eller broschyrer där de försöker delge föräldrarna information om hur de kan utvecklas till att bli bättre föräldrar. Även vuxna är socialiserade in i en specifik värld, då lärande är situerat.

Varje människa är en produkt av den miljö där den vuxit upp, varifrån den fått sina värderingar och sin kultur (Säljö 2000:68, 105). Enligt de australiensiska förskollärarna kan föräldrarna ibland behöva akut hjälp av utbildad förskolepersonal för att lära sig hur de skall hantera sina barn, enligt svensk syn skall vi samarbeta kring barnen i ett försök att gemensamt komma fram till en lösning där båda parter, föräldrar och förskollärare, får bidra med sina åsikter och kunnande.

Annie menar att föräldrar ibland inte förstår vad som händer på förskolan och att hon som förskollärare då måste lära dem om vad förskolan står för och vad ett barn lär sig där. Också Dagny beskriver att samverkan mellan föräldrar och förskola ibland kan försvåras då förväntningar och upplevelser av vad som skall ske på förskolan skiljer sig stort. Dagny menar även att det blir extra komplicerat ifall föräldrarna inte vill lyssna till det hon säger som förskollärare, utan att situationen låser sig.

"We have parents that wants their children to go to school despite their speak-language are very bad. The child has English as a second language, no social skills, don't co-operate, don't listing, they can't attend to a task and finished it" (Dagny)

Socialstyrelsen i Sverige menar att förskollärare måste veta att de och föräldrar har olika roller kring ett barn. Dessa roller har olika krav och förväntningar på sig men de båda rollernas olika uppgifter är båda ovärderliga för barnet. Både föräldrar och förskollärare måste visa hänsyn och förståelse till varandras olika perspektiv (Socialstyrelsen 1990:4, 14). Föräldrarna som befann sig i förskolorna under observationerna visade stort förtroende och hänsyn mot förskolläraren och hjälpte gärna till då förskolläraren bad dem om något. Ingen av dem tog egna initiativ till att börja med någon ny aktivitet utan att först rådfråga förskolläraren. Genom ett nära samarbete förväntas att föräldrarnas påverkan och inflytande över verksamheten ökar (Wennerström 1999:47). För att föräldrarna skall kunna påverka krävs det av förskolläraren att de släpps in och att deras åsikter tas tillvara. Något flera förskollärare i Australien dock uppgav som ett orosmoment var att de inte skulle bli respekterade av föräldrarna för den yrkeskunskap, utbildning och kompetens de besitter. Detta till trots att flera av dem tidigare beskrivit att de ibland behöver använda sin kunskap för att hjälpa föräldrar.

9.2.4 Barnen och föräldrarna är förskolans klienter

Förskollärarna i Australien arbetar alla under en föräldrakommitté vilket nämns av några av dem. Dessa menade att barnen är deras kunder, och således är föräldrarna det också. Håller de inte sina kunder nöjda, kan de bli av med sitt arbete, något som påvisar att de måste lyssna till föräldrars önskemål så gott de kan. Vi upplever att även på svenska förskolor kan föräldrar välja att ta sitt barn därifrån vid missnöje, skillnaden ligger dock i att få av svenska förskolor drivs av föräldrakommittéer och har således föräldrar som lönegivare och chefer.

9.3 Vad kan påverka samverkan mellan föräldrar och förskollärare i australiensiska förskolor?

9.3.1 Kulturella och sociala motsättningar

God kommunikation och dialog är drivande för att samverkan skall kunna äga rum och genom att hem och förskola skapar en god kommunikation kan parterna verka för att barnet skall få en trygg vistelse i förskolan. Enligt socialstyrelsen är viktiga komponenter för ett väl utvecklat föräldrarsamarbete att man tar hänsyn och har en ömsesidig respekt för varandra. Dessa roller, föräldrar och förskollärare, är för varandra ovärderliga. (Allmänna råd från socialstyrelsen 1990:4, 14). Enligt den utvecklingsekologiska teorin befinner sig barnet i olika miljöer som kan påverka dess utveckling. I barnets hemförhållande lär de sig vilka värderingar, hur de skall agera i olika

situationer och vilka normer de skall förhålla sig till. Vi finner liknande synsätt i Australiens läroplan, The Early Years Framework 2009, och den svenska läroplanen, Lpfö98, där de båda beskriver att ett samarbete utgår från förståelse för varandra och båda parternas intresse för det enskilda barnet. (Australian Government Department of Education 2009:12 och Utbildningsdepartementet 2006:11). Om hem och förskola inte verkar utifrån gemensamma mål och värderingar kan detta ge konsekvenser för barnet. Om förskolan och hem istället utgår från samma kulturella norm och har liknade uppfattningar kan det stärka barnet i dess utveckling (Andersson 1986:120). När man som förskollärare möter kulturella, sociala och religiösa skillnader kan man råka ut för motsättningar, då synsätt som föräldrarna har på uppfostran kan gå emot varandra. Om dessa komplikationer uppstår skall man försöka att verka utifrån barnets bästa och behålla sitt oberoende och det är betydelsefullt att inte skuldbelägga någon part (Andersson 2004:11). Därför är det viktigt som Frida menar i sin intervju, att man som förskollärare är den som agerar professionellt och kan agera flexibelt runt problemet och samtala på ett professionellt plan med föräldrarna. Dagny förklarar att föräldrarna är de som känner sina barn bäst. Förskolläraren skall för att möta barnet skapa sig en bild av barnets hemmiljö. Genom att upprätta kommunikation med familjen kan detta utföras, så att barnets behov sedan kan implementeras i förskoleverksamheten. I Australiens läroplan står det att föräldrarna, i ett nära samarbete med förskolläraren, skall ha möjlighet att vara med och påverka förskolans verksamhet och att föräldrarna skall ses som barnets primära influenser (Australian Government Department of Education 2009:5, 9). Att möta andra kulturer och sociala skillnader kan dock skapa svårigheter i samverkan och man måste som förskollärare ta hänsyn till föräldrars religiösa, sociala och kulturella skillnader och tillsammans komma fram till gemensamma mål (Andersson 2004:150). De flesta förskollärarna gjorde ingen skillnad på kulturer men upplevde att det kunde finnas motsättningar i sätt att uppfostra barn. Dagny påpekade trots allt att hon kunde möta skillnader bland olika kulturer och att vissa var svårare att hantera än andra. Eva menar att man skall stödja föräldrarna när det uppstår problem och hjälpa dem. Hon förklarade även att kommunikation är viktigt men att det även var svårt när det är barn inblandade. Detta var något även Cilla diskuterade:

”You really have to look at their culture and religious background in context to what they want for their children. It's not for me to say whether they are right or wrong. I have to work with them”
(Cilla)

9.3.2 Brist på tid

Ytterligare en faktor som framkommit under samtal med samtliga informanter var att de angav tidsbristen som en nackdel för att få samverkan att fungera i den mån de önskade. I Australien ser den vanligaste formen av förskoleverksamhet ut så att verksamheten sköts genom enbart en förskollärare och en assistent, där förskolläraren är den som har allt ansvar inom verksamheten. Hon/han skall genomföra alla utvecklingssamtal, dokumentation och dylikt. De flesta av förskollärarna hade föräldrar som hämtade och lämnade barnen vid samma tid på morgonen. Något vi upplevde utifrån våra intervjuer var att förskollärarna tyckte det fanns för lite tid för samtal med föräldrarna, tiden vid hämtning och lämning var minimerad och utgjorde att samtal uteblev. Detta i sin tur gjorde så att det inte fanns möjlighet till längre diskussion mellan förskollärare och förälder, utan de behövde istället planera in möten. Annie upplevde att hon gärna haft en utbildad förskollärare till i sällskap med henne, för att ha möjlighet att hinna med allt som rörde hennes arbete. Att ha telefonkontakt med varandra är ett snabbt och enkelt hjälpmedel som kan ge information om barnet men som ensam förskollärare är det även under dagen svårt att ta emot telefonsamtal och detta får vänta tills efter barngruppen gått hem (Flising, Fredriksson 1996:123). Beda antydde att hon gärna velat ha mer kontinuerlig samverkan då det fanns ett behov från henne och hon även kände även ett behov från föräldrarna, men att tiden var knapp. Risken är att föräldrar inte anser sig tillräckligt stimulerade med uppföljande information om deras barn eller att de blir

missnöjda med den korta tiden tillsammans med förskolläraren vid hämtning och lämning. (Sandberg, Vuorinen 2007:40, 37). I Australiens läroplan står det att förskolan skall värna om att familjen och möjligheten för dem att ha synpunkter och åsikter om den miljö som deras barn går på. Förskolan skall även vara mottaglig för samarbete och att föräldrarnas åsikter är värdefulla för verksamheten (Australian Government Department of Education 2009:12). Det blir komplext då det brister i samtal mellan förskola och hem och det finns risk att viktig information inte kommer fram till varken förskolläraren eller föräldern, trots att vikten av detta poängteras i förskolans läroplan. Hos förskollärarna finner vi gemensamma upplevelser om att de skulle vilja ha mer tid och i och med det samverka mer med föräldrar. Hade då samtal kunnat vara mer lättillgängliga om inte alla föräldrar anlät samma tider på morgon och eftermiddag? Vi anser att om förskollärarna vill upprätta mer kommunikation och samtal med föräldrarna så krävs det drastiska förändringar i verksamheten. Med erfarenhet av den svenska förskolan där majoriteten av föräldrarna anländer under olika tider på morgonen så finns det större utrymme för ett givande samtal parterna emellan. Eftersom tiderna, i den australiensiska Kindergarten, enbart sträcker sig från morgon till förmiddag eller förmiddag till eftermiddag kanske det inte finns tillfälle att göra tidsändringar och kommunikationen kommer oavsett att fortsätta vara lidande. Möjligheten här är istället att verksamheten kan bli ostörd och förskolläraren kan fokusera mer på det lekbaserade lärandet, som Australiens läroplan kräver, om det finns givna tider för alla föräldrar att anlända (Australian Government 2009). Frågan är hur man skall lösa problemet med minimerade kommunikationstillfällen.

9.3.3 Olika visioner och förväntningar

I vår undersökning fann vi att en svårighet som en del förskollärare upplevde var när de och föräldrarna hade olika visioner vad ett barn skall lära sig i förskolan. Särskilda föräldrar vill att förskolan skall bedriva en mer formell inläring så som läs och skriv och matematik undervisning, medan förskollärarna antyder att detta förvärv barnen då de börjar skolan och att förskolan står för lekbaserat lärande, där de sociala förmågorna spelar större roll. Noterbart är att kanske inte alla föräldrar är tillräckligt införstådda i vad förskoleverksamheten innebär och här är det viktigt att förskolläraren är insatt i de lokala styrdokumenterna och kan hänvisa föräldrarna till den gemensamma läroplanen. Problemet kan även vara att den nya läroplanen är svår att implementera i verksamheten och att göra föräldrarna medvetna om att den finns där och vad den står för. Koppling till tidsbrist blir återigen relevant. Även föräldrar kan vara stressade och kan ha svårt att hitta tid för samtal och att hinna läsa all information. Frida relaterar till detta genom att säga att föräldrar har en mängd saker utanför förskolans ramar och därför inte alltid hinner samtala eller engagera sig i det som rör förskoleverksamheten.

I vår undersökning har det visat sig att vissa förskollärare upplevde att det kan uppstå svårbegripliga situationer när man skall ge föräldrarna synpunkter om deras barn. Föräldrar vill gärna att de som förskollärare skall säga till dem om det uppstått problem eller oroligheter kring deras barn men om de ger dessa synpunkter blir de upprörda och känner sig anklagade över påståendena.

"You can't win!" (Dagny)

Föräldrar kan ta illa vid sig och beskylla förskolan då de anser sig blivit orättvist behandlade. När det uppstår negativa cirklar gäller det att hitta ett fungerande tillvägagångssätt att återupprätta en positiv dialog (Andersson 2004:27, 119). Om personal och föräldrar kritiserar varandra kan detta utgöra ett hinder för barnets tid i förskolan och om svårigheter uppstår måste man ha ett öppet förhållningssätt och föra meningsfulla samtal. Lindelöf-Kitching och Magnusson (1992:28, 82) menar att om det inträder en period då föräldrar och förskollärare hamnar i dispyt får aldrig barnet hamna emellan dem. Svårigheter kan uppstå när en förskollärare skall ta en besvärlig diskussion

med föräldrar och då måste förskollärare agera så proffsig i sitt yrkesutövande att inte föräldrarna tar kritiken som riktad mot dem så att de känner sig ifrågasatta i sin föräldraroll. Hur skall förskolläraren gå till väga för att budskapet skall bli framfört utan att någon känner sig misstrodd och anklagad? Återigen är det viktigt att man upprättar en gedigen kommunikation med föräldrarna så att dessa problem mottages på ett så bra sätt som möjligt. Det är en utmaning för pedagogen att kunna lyssna och ta hänsyn till föräldrar som har andra visioner och synsätt på lärande än vad förskolläraren själv är präglad av och anser vara det bästa för barnet. Det är viktigt att vara tydlig i sin struktur men samtidigt ödmjuk (Fagerli m.fl. 2001:19, 193). Cilla förklarade att hon försökte att göra förändringar i sitt arbete men att det aldrig fick gå utanför de ramar hon ansåg vara rimliga.

”Parents sometimes may not understand what you are doing and they might have a different idea of what they might think their children should be learning” (Cilla)

Både föräldrar och förskollärare kan ha olika förväntningar på varandra. Något som Cilla förklarade var viktigt, är att föräldrar alltid meddelar henne om det uppstått problem eller om det varit några konflikter i hemmet, med hänsyn till detta kan hon bemöta barnet på dennes nivå. Cilla ville ha informationen när den var aktuell och inte att föräldrar skall komma med ”gamla” synpunkter när terminen var slut. Det är föräldrarna som har det yttersta ansvaret för barnet och det är deras uppgift att förskolläraren delges all behövlig information om barnet samt viktiga frågor och synpunkter på verksamheten. Därför är det betydelsefullt att föräldrar och förskollärare ser varandra som ett komplement till varandra för utvecklingen hos ett barn. Genom att delge varandra åsikter, insikter och skapa en dialog kring barnet kan de tillsammans hjälpa barnet bearbeta eventuella svårigheter och problem men även bidra till framsteg i både hem och förskola.

“Value each other’s contributions to and roles in each child’s life” (Australian Government Department of Education 2009:12)

9.3.4 Båda föräldrarna är viktiga

Något som noterades var att förskollärare under intervjuerna, när de talade om föräldrar, beskrev dessa utifrån mamman i familjen. Andersson (2004) poängterar att det är viktigt att man inte glömmer av papporna i sammanhanget då även de utgör en viktig del i ett barns tillvaro i förskolan (Andersson 2004:164–167). Dagny var den enda som talade om vikten att inkludera pappor i förskoleverksamheten, där de hade särskilda familjedagar som pappor och mammor kan träffas. Hon förklarade betydelsen att göra pappor delaktiga i verksamheten, vilket gjorde att de på förskolan hade särskilda föräldrar dagar som respektive part kunde komma dit på olika events och de barn som inte hade sina pappor tillgängliga hade möjlighet att ta med en betydelsefull manlig person som exempelvis morfar eller farbror. Vi anser att det är väsentligt att inkludera alla parter i ett barns tillvaro och inte förutsätta att det enbart är mamman som är delaktig i ett barns tillvaro i förskolan.

10.0 Slutsatser

Denna studie har varit mycket viktigt och intressant för oss som studenter, då vi fått möjlighet att ta del av ett nytt synsätt som vi inte haft kunskap om innan. Vi har fått möjlighet att möta ett annat land med en annan kultur där vi har kunnat få en ny synvinkel på det svenska synsätt som vi blivit invanda i under vår utbildning. Att fått uppleva ett internationellt perspektiv på begreppet samverkan har varit i högsta grad givande då vi anser att det är viktigt att ta del av andras erfarenheter och upplevelser.

Australiensisk förskoleverksamhet är just nu mitt uppe i en stor förändring, då landets regering satsar mycket pengar på förskolan och den första läroplanen för förskolan just kommit ut. Då denna läroplan är ny från år 2009, kan man inte förvänta sig att den skall vara implementerad i verksamheterna ännu. I läroplanen beskrivs hur regeringen vill att förskola och hem skall samverka för att skapa de bästa förutsättningarna för varje barn. Även i svensk läroplan beskrivs fördelarna med god kontakt. Mycket av det som förskollärarna i Australien beskriver som samverkan och hur de arbetar går att jämföra och föra över till svensk modell men det finns dock även skillnader mellan länderna. En slutsats som dragits i denna undersökning är att mycket inom svensk och australiensisk samverkan mellan förskola och hem har stora likheter. Begreppet samverkan har de båda länderna relativt gemensamma utgångspunkter för. Detta menar vi genom att begrunda både den australiensiska och den svenska läroplanen för förskolan. De båda hänvisar och tar fäste på att samverkan sker i dialog med andra och att det krävs en upprättelse av god kommunikation mellan dem som är verksamma i de miljöer barnet ingår. Detta innefattar främst föräldrar som är barnets främsta influens. Även föräldrar skall bidra med sin kunskap till förskolläraren för att barnet skall få utvecklas utifrån dess egna förutsättningar (Australian Government Department of Education 2009:5).

En av de största skillnaderna mellan australiensisk och svensk förskoleverksamhet är att de drivs på olika sätt. Många förskolor i Australien drivs av föräldrakommittéer medan de flesta i Sverige är kommunala. På grund av att föräldrarna driver förskolorna i Australien är de också med och verkar i det dagliga arbetet på förskolan. Föräldrar får således en mycket god inblick i förskolans dagliga arbete samt de mål, regler och förväntningar som barnen har där. Genom att samarbeta på denna nivå kan föräldrar och förskollärare skapa sig en god kommunikation kring barnen och även skapa en helhet där barnens båda livsmiljöer, förskolan och hemmet, skapar en enhetlig och förståelig värld. Föräldrar får även en stor möjlighet att påverka förskolan och visa på då de anser att något är fel. Detta kräver dock att förskollärarna släpper in föräldrarna och ser deras åsikter och tankar som värdefulla.

I Australien ses förskolläraren som en person att vända sig till då man som förälder behöver hjälp eller stöd med fostran av barnet, även förskolläraren kan välja att tala med föräldern då han/hon anser att något behöver förändras i föräldraskapet. Det är på förskolan man kan få information om vad ett barn behöver och hur man skall hantera det, förskolan är således en expert inte bara på att ta hand om barn utan också på hur de lär sig och hur man bäst hanterar dem. Förskollärare kan hjälpa föräldrar genom att berätta för dem hur barnet borde ha det hemma och vad föräldrarna kan utveckla i sitt föräldraskap för att barnet skall må så bra som möjligt. I Sverige förväntas förskolan ha en god kommunikation och goda samtal med föräldrar kring deras barn, men dessa samtal skall ske i jämställdhet där båda parter röster skall betyda lika mycket. Som utbildad förskollärare i Australien har du dock större möjlighet och rätt att påverka föräldern, men även ett större ansvar.

Studien påvisar att förskollärare anser att det är av stor vikt att samverka med föräldrar men att de samtidigt upplever att det finns faktorer som kan påverka deras samverkan negativt. Majoriteten av

de tillfrågade förskollärarna anser att en kritisk orsak är brist för samtalstid med föräldrarna. Hade denna känsla av tidsbrist inte varit så stor hade möjligheterna att upprätta en god samverkan varit mycket större än vad de tycktes vara i dagsläget. Australiens förskoleverksamhet är upplagd så att i en del förskolor arbetar förskolläraren ensam med en assistent som står utan ansvar, och förskolläraren är den som innehar alla uppgifter så som föräldrasamtal, dokumentation med mera. Detta kan vara en anledning till varför tidsbristen är såpass påtagbar.

Vi har sett att förskollärare kunde uppleva svårigheter att möta föräldrar som hade kulturella eller sociala skillnader, om dessa skillnader uppenbarade sig i olika synsätt på barnuppfostran. Även om förskollärarna sade sig alltid vilja möta dessa föräldrar med förståelse och respekt och att föräldrarna är dem som känner sina barn bäst så var det svårt att tillmötesgå allas visioner. Detta är något som man kan möta i både den svenska och den australiensiska förskoleverksamheten.

När det gäller dokumentation skiljer sig de australiensiska och svenska förskolorna åt. I Australien dokumenteras barnen olika mycket från förskola till förskola. En del förskollärare har portfolios, bilder med text på väggarna och alster från barnen medan andra varken har det ena eller det andra. Förskollärare kunde även välja att observera barnen och dokumenterade kring dem men att inte visa detta material för föräldrarna. I Sverige ingår det i vårt uppdrag att vi ska dokumentera både för pedagogerna och deras arbete men också för föräldrar och även för barnen själva.

En stor skillnad mellan sättet att arbeta i länderna gällande informationen till föräldrarna var att i Australien fanns det mycket information i pappersform som satt upp på väggarna. Allt från hur förskolans verksamhet fungerat till vilken mat som var bäst för barnen. Mycket av informationen var förskolan tvungen att ha uppsatt, det kom kontrollanter en gång per år för att undersöka huruvida den var upppe. I Sverige har vi inga sådana bestämmelser, det som förskollärarna sätter upp anser de vara viktiga för deras verksamhet och för föräldrarna att ta del av.

10.1 Uppsatsens vikt för läraryrket

Denna uppsats pekar på vikten av att förstå andra perspektiv som både student och färdigutbildad förskollärare, samt att lära sig om andra sätt att arbeta inom förskolan. Genom att intressera sig för andra länders verksamheter och synsätt kan studenten lägga märke till både de synsätt som finns i det egna landet, men även lära sig utnyttja andras kunskap eller skaffa sig argument för varför något är bra respektive dåligt ur egen synvinkel.

Föräldrarna har mycket stor möjlighet att vara med i förskolorna i Australien, vilket ingen av de förskollärare som arbetade där såg som en svårighet eller som något negativt. Att se möjligheter till att göra föräldrar så delaktiga som möjligt i barnens dag på förskolan eller i skolan, utan att vara orolig för att de skall försöka ta över verksamheten från lärarna, är oerhört viktigt för både verksamheten och för familjerna själva. Det är även av stor betydelse att fundera över hur synen på föräldrar och på förskollärare ter sig i olika länder. Förväntningar på vad som är förskolans uppgift och vilka krav som läggs på föräldrarna kan skilja mellan olika länder och kan innebära att förskolan har olika betydelse för familjer och barn över landgränserna.

10.2 Fortsatt forskning

Samverkan som ämne har varit mycket intressant att studera och ett relevant forskningsområde då detta är ett sammanhang som förskollärare ställs inför dagligen. Vi hade dock önskat ytterligare tid än den som fanns till denna studie, varpå vi då kunnat utöka vårt område genom att intervjua flera förskollärare och vara verksamma på fler platser runt om i Australien.

Eftersom en av svårigheterna med samverkan är de kulturella och sociala skillnaderna hos familjer

så skulle vi vilja ta del av fler invandratäta områden och forska i hur de arbetar för att få ett väl fungerande samarbete mellan hem och förskola. Vi skulle då vilja utvidga avgränsningen och se från olika personers perspektiv och på vilket sätt de liknar och skiljer sig från varandra.

För att utveckla ämnet ytterligare finns flera olika möjligheter. Bland annat vore det relevant att förutom att undersöka förskollärares syn på samverkan även fråga föräldrar, assistenter och politiker om vad de anser att samverkan kan vara i förskolan, vilken betydelse samverkan har för dem, vilka former de anser är de mest värdefulla samt vad de förväntar sig av den kontakt som tas mellan hem och förskola.

En fråga är också varför förskollärare i Australien och i Sverige ser olika på den kontakt som finns, vad finns det i exempelvis de olika lärarutbildningarna som skulle kunna påverka dem? Föräldrars, förskollärares och politikernas olika förväntningar på förskolan i de båda länderna är även det en viktig del att undersöka för att förstå varför länderna skiljer sig åt i hur förskoleverksamheten är uppbyggd och fungerar.

Referenslista

Allmänna råd från socialstyrelsen (1990) *Lära i förskolan. Innehåll och förhållningssätt för de äldre skolbarnen*. Nordstedt Tryckeri

Andersson Bengt-Erik (1986) *Utvecklingsekologi*. Lund; Studentlitteratur

Andersson Inga (2004) *Samverkan för barn som behöver*. Stockholm; HLS Förlag

Australian Government Department of Education, Employment and Workplace Relations for the Council of Australian Governments (2009) *Belonging, being, becoming – The Early Years Framework*.

Australian Government (2009:a) *My childcare options*. Hämtad den 9/11-09 från <http://www.mychild.gov.au/childcareoptions.htm>

Australian Government (2009:b) *Australian Education International*. Hämtad den 9/11-09 från <http://www.aei.gov.au/AEI/CEP/Australia/EducationSystem/School/Preschool/Default.htm>

Australian Government (2009:c) *Early Childhood Education National Partnership*. Hämtad den 9/11-09 från <http://www.deewr.gov.au/Documents/COAG/Early%20Childhood%20Education.pdf>

Australian Government (2009:d) *Universal access to early childhood education*. Hämtad den 9/11-09 från http://www.deewr.gov.au/EarlyChildhood/Policy_Agenda/ECUA/Documents/UA_Factsheet_FINAL.pdf

Australian Government (2009:e) *National Partnership for Early Childhood Education*. Hämtad den 9/11-09 från http://www.deewr.gov.au/EarlyChildhood/Policy_Agenda/ECUA/Documents/BA_SummaryTable.pdf

Ekman Susanne, Sundell Knut (1992) *Mamma, pappa, dagis*. Lund; Studentlitteratur

Esaiasson Peter, Gilljam Mikael, Oscarsson Henrik, Wängnerud Lena (2007) *Metodpraktikan – Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Vällingby; Elanders Gotab

Dysthe Olga (2003) *Dialog, samspel och tänkande*. Lund; Studentlitteratur

Devjak Tatjana, Bercnik Sanja (2009) *Parent's view on preschool care and education in local community*. USA; Volume 6, No 7 US-China Education Review

Fagerli Oddvar, Lillemyr Ole Fredrik, Søbstad Frode (2001) *Vad är förskolepedagogik?* Lund; Studentlitteratur

Flising Lisbeth, Fredriksson Gunilla, Lund Kjell (1996) *Föräldrakontakt – En bok om att skapa, behålla och utveckla ett gott föräldrasamarbete*. Stockholm; Informationsförlaget AB

Fredriksson Gunilla (1991) *Föräldrasamarbete i förskolan*. Lund; Studentlitteratur

- Föräldrakooperativet Stjärnan (2009) *Stjärnan*. Hämtad den 19/1-10 från <http://www.stjarnan.nu/Personalen.html>
- Gars Christina (2002) *Delad vårdnad? Föräldraskap och förskolläraryuppgift i den offentliga barndomen*. Göteborg; HLS Förlag
- Harrington Marilyn (2008) *Preschool Education in Australia*. Hämtad den 9/11-09 från <http://www.aph.gov.au/library/Pubs/BN/2007-08/PreschoolEdAustralia.htm>
- Kärby Gunni (1974) *Förskolebarnet och familjen*. Stockholm; Almqvist & Wiksell Förlag AB
- Kärby Gunni (2000) *Svensk förskola - Pedagogisk kvalitet med socialpolitiska rötter*. Rapport från Institutionen för pedagogik Installationsföreläsning vid Högskolan i Borås den 17 mars 2000
- Kvale Steinar (2008) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Danmark: Narayana Press
- Lindelöf Kiching Marianne, Magnusson Ingela (1992) *Utveckla föräldrasamtalen*. Sverige; Almqvist & Wiksell Förlag AB
- Løkken Gunvor, Søbstad Frode (1995) *Observationer och intervjuer i förskolan*. Lund; Studentlitteratur
- Läraryrket (2005) *Lärarens handbok. Avsnitt: FN:s barnkonvention och skollagen* Solna; Tryckindustri Information
- Marton Ference, Booth Shirley (2000) *Om lärande*. Lund; Studentlitteratur
- Pramling Samuelsson Ingrid, Sheridan Sonja (2006) *Lärandets grogrund*. Danmark; Narayana Press
- Sandberg Anette, Vuorinen Tuula (2007) *Hem och förskola, samverkan i förändring*. Stockholm; Liber
- Skolverkets allmänna råd (2005) *Allmänna råd och kommentarer. Kvalitet i förskolan*. Stockholm; Fritzes
- Skolverket (2007) *Förskolan är till för ditt barn. En broschyr om förskolans läroplan*. Stockholm; Fritzes
- Skolverket (2009) *Barn och grupper i fritidshem 31 december 1997* Hämtad den 19/1-10 från (<http://www.skolverket.se/sb/d/1676/a/8051>)
- Socialstyrelsen (1988) *Föräldrarna och barnomsorgen*. Borås; Utbildningsförlaget
- Stukát Staffan. (2005) *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur
- Svenska Unescorådet (2006) *Salamanca deklARATIONEN och Salamanca +10*
- Säljö Roger (2000) *Lärande i praktiken - ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm; Prisma
- Taguhi Lenz Hillevi (1997) *Varför pedagogisk kommunikation?* HLS förlag

_TryggHansa (2010) *Trygga barn*. Hämtad den 19/1-10 från
<http://www.tryggabarn.nu/barn/Page6775.html>

Utbildningsdepartementet (2006) *Läroplan för förskolan*. Hämtad den 24/8-09 från
<http://www.skolverket.se/sb/d/468>

Vetenskapsrådet (2009) *Vetenskapsrådets forskningsetiska principer*. Hämtad 15/12-09 från
<http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

Wennerström Karin (red) (1999) *Kompetens och kvalitet i förskolan*. Lund; Studentlitteratur

GÖTEBORGS UNIVERSITET

We are three students from the University of Gothenburg, Sweden, who are studying at the Teacher Education Program. This is our final term of the program and we are about to undertake a degree project leading to the production of a small thesis.

The purpose of our thesis is to enlighten and discuss some of the possible similarities of cooperation between guardians and preschool teachers in Australia and Sweden. Another purpose is to gain better knowledge of what the teachers believe is the most important factors to achieve good cooperation between parents and staff of the preschool.

We are interested in visiting eight different preschools in the area of Melbourne to collect data for our thesis. The purpose of a visit would be to observe the preschool environment and to interview one of the preschool teachers.

During the observation we will try to find out how parents and preschool teachers manage to communicate with each other and how they exchange information from one part to another. We will look at the environment and try to see in what way and through what kind of equipment the cooperation of guardians and teachers takes place.

The interview will last approximately an hour and we will ask questions of what the teacher find easy or difficult when cooperating with parents. We will also ask about what kind of cooperation that is necessary to the guardians, the children and the preschool.

Would you be interested in helping us, by allowing us to come to your preschool to observe the environment and interview one of your teachers?

If so, is there any date between the x: th of November until the x: th of November that is suitable for you? What time of the day would be the best for you? Please, contact us by e-mail so that we know whether you are interested or not.

All information that we will get from you will be stored in a secure location and viewed only by the three of us. At completion of this thesis, all raw data will be destroyed. We will not use any names or other personally identifiable information when writing the thesis and you have the rights to, at any time, choose not to participate in the interview.

Thank you for taking the time to read this and we would appreciate a lot if you decided to meet us.

If you have any further questions, please contact us by e-mail.

x@gmail.com

We are looking forward to hear from you!

Best regards
Anna Tholinsson, Jennie Ström & Lisa Åsedal

Intervjufrågor

Kan du berätta lite kort om er förskola?

Would you please tell us a little of this preschool?

Hur samverkar förskollärare med föräldrar i australiensiska förskolor? Vilken syn har australiensiska förskollärare på samverkan?

På vilka sätt interagerar du med föräldrar?

Hämtning/lämning, föräldramöten, brev, mejl, telefonkontakt, informationstavla

In which ways do you interact with parents?

During pick up and drop of?

Organized parental meetings

Written information

E-mail

Phone contact

Information boards

Dokumenterar ni något om er verksamhet eller om de enskilda barnen? Har föräldrarna rätt att ta del av detta?

Do you have some form of documentation regarding the children's development or of your work?

If so, do the parents have a chance to take part of that documentation?

Varför samverkar vi med föräldrar? Varför inte?

Why do we co-operate with parents? Why do we not?

Visar föräldrarna intresse för samverkan? Vilket sätt verkar de föredra? Vilket sätt föredrar du? Finns det något sätt de verkar tycka mindre om?

Do the parents show interest in co-operating with you? Which way do they prefer? Which way do you prefer? Are there any ways of co-operation they seem to dislike?

Hur har föräldrarna inflytande i verksamheten? Vilka rättigheter till samverkan har föräldrarna?

How does parental-influence show in your preschool?

Is there any parental rights regarding co-operation?

Har ni några direktiv angående samverkan med föräldrar? Om så, vilka?

Do you have directives of co-operation with parents? If so, what are they?

Vad kan påverka samverkan mellan föräldrar och förskollärare i australiensiska förskolor?

Vad kan det finnas för svårigheter med samverkan?

What kind of difficulties could occur in the interaction with parents?

Vilka kulturer är representerade i er föräldragrupp?

Which cultures are represented in your group of parents?

Kan föräldrars kultur förenkla eller försvåra samverkan?

Can the differences regarding culture make co-operation more difficult or easier?

Skiljer sig föräldragruppen åt i social kontext?

What kind of differences are there regarding education and welfare of the families?

Kan föräldrars kultur och sociala kontext förenkla eller försvåra samverkan?

Can the differences in social class make co-operation more difficult or easier?

Vad tror du föräldrarna förväntar av dig som pedagog, för att samverkan skall fungera? Vad förväntar du dig av föräldrarna?

What expectations do you think that parents have of you, as a pre-school teacher, to make co-operation work? What do you expect of the parents?

Skulle du vilja interagera mer/mindre med föräldrarna? Om så, på vilket sätt?

*Would you like to interact more/less with parents?
If so, in which way?*

Observation

Hämtning/lämning

Hur går hämtning/lämning till?

I vilken miljö, var lämnas barnen?

Var befinner sig pedagogen?

Samtalar förskollärare och föräldrar? Vad är samtalen om?

Vem tar initiativet till kontakten? Hur tas kontakten?

Finns det någon möjlighet för egen tid med förskolläraren?

Lämnar förskolläraren någon information om:

- Enskilda barn?
- Barngruppen?
- Händelser?
- Verksamheten?

Miljö

Finns det några skrivna meddelanden?

Finns det några anslagstavlor

Finns det någon möjlighet att lämna information ex. förslagslåda till förskolläraren?

Finns det några bilder, teckningar eller saker uppsatta som barnen gjort?

Finns det några fotografier på:

- Enskilda barn?
- Barngruppen?
- Händelser?
- Verksamheten

Finns det några informationsfoldrar till föräldrarna?

Finns det några platser att sitta ner och samtala med förskolläraren?

Finns det tassar till föräldrarna så de kan komma in i verksamheten, är dörrarna öppna, välkomnande saker?

Finns det någon information om:

- Enskilda barn?
- Barngruppen?
- Händelser?
- Verksamheten?

Pedagogens beteende

Hur talar förskolläraren till föräldrarna?

Hur ser kroppsspråket ut?